

Γνώμη του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (άρθρο 64)

Γνώμη 22/2024 σχετικά με ορισμένες υποχρεώσεις που απορρέουν από την ανάθεση καθηκόντων σε εκτελούντα(-ες) την επεξεργασία και υπεργολάβο(ους) επεξεργασίας

Εκδόθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2024

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Περίληψη

Η εποπτική αρχή (ΕΑ) της Δανίας ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ) να εκδώσει γνώμη για θέματα γενικής εφαρμογής σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ. Η γνώμη συμβάλλει στην εναρμονισμένη ερμηνεία από τις εθνικές εποπτικές αρχές ορισμένων πτυχών του άρθρου 28 του ΓΚΠΔ, σε συνδυασμό, κατά περίπτωση, με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ. Ειδικότερα, η γνώμη εξετάζει ζητήματα σχετικά με την ερμηνεία ορισμένων καθηκόντων των υπευθύνων επεξεργασίας που χρησιμοποιούν εκτελούντες την επεξεργασία και υπεργολάβους επεξεργασίας, τα οποία απορρέουν ιδίως από το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, καθώς και ζητήματα σχετικά με τη διατύπωση των συμβάσεων υπευθύνου-εκτελούντος την επεξεργασία. Τα ζητήματα αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον ΕΟΧ, καθώς και την επεξεργασία κατόπιν διαβίβασης σε τρίτη χώρα.

Στην παρούσα γνώμη, το ΕΣΠΔ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να έχουν άμεσα διαθέσιμα τα στοιχεία σχετικά με την ταυτότητα (δηλαδή το όνομα, τη διεύθυνση, τον υπεύθυνο επικοινωνίας) όλων των εκτελούντων την επεξεργασία, των υπεργολάβων επεξεργασίας κ.λπ. ανά πάσα στιγμή, ώστε να μπορούν να εκπληρώνουν με τον βέλτιστο τρόπο τις υποχρεώσεις τους βάσει του άρθρου 28 του ΓΚΠΔ, ανεξάρτητα από τον κίνδυνο που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας. Για τον σκοπό αυτόν, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει εκ των προτέρων στον υπεύθυνο επεξεργασίας όλες αυτές τις πληροφορίες και θα πρέπει να τις επικαιροποιεί ανά πάσα στιγμή.

Το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας έχουν την υποχρέωση να χρησιμοποιούν εκτελούντες την επεξεργασία που παρέχουν «επαρκείς διαβεβαιώσεις» για την εφαρμογή «κατάλληλων» μέτρων, κατά τρόπο ώστε η επεξεργασία να πληροί τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ και να διασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων. Το ΕΣΠΔ στη γνωμοδότησή του κρίνει ότι, κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των υπευθύνων επεξεργασίας με την εν λόγω υποχρέωση και με την αρχή της ευθύνης (άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ), οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι η χρησιμοποίηση εκτελούντων την επεξεργασία δεν πρέπει να μειώνει το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων. Η υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να επαληθεύει κατά πόσον οι εκτελούντες την επεξεργασία (ή υπεργολάβοι επεξεργασίας) παρέχουν «επαρκείς διαβεβαιώσεις» για την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων που καθορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας θα πρέπει να εφαρμόζεται ανεξαρτήτως του κινδύνου για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Ωστόσο, η έκταση της εν λόγω επαλήθευσης θα ποικίλλει στην πράξη ανάλογα με τη φύση των εν λόγω τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, τα οποία μπορεί να είναι αυστηρότερα ή εκτενέστερα ανάλογα με το επίπεδο του εν λόγω κινδύνου.

Το ΕΣΠΔ διευκρινίζει περαιτέρω στη γνώμη του ότι, ενώ ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να μεριμνά ώστε να προτείνει υπεργολάβους επεξεργασίας που παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις, η τελική απόφαση σχετικά με το αν θα προσληφθεί ο συγκεκριμένος υπεργολάβος επεξεργασίας και η σχετική ευθύνη, μεταξύ άλλων όσον αφορά την επαλήθευση των διασφαλίσεων, παραμένει στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιολογούν κατά πόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι σε θέση να αποδείξει ότι η επάρκεια των διαβεβαιώσεων που παρασχέθηκαν από τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους) επαληθεύτηκε κατά τρόπο που ικανοποιεί τον

υπεύθυνο επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιλέξει να βασιστεί στις πληροφορίες που λαμβάνει από τον εκτελούντα την επεξεργασία του και να τις συμπληρώσει εφόσον χρειάζεται (για παράδειγμα, όταν κρίνεται ότι είναι ελλιπείς, ανακριβείς ή εγείρουν ερωτήματα). Ειδικότερα, για επεξεργασία που παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αυξήσει το επίπεδο επαλήθευσης όσον αφορά τον έλεγχο των παρεχόμενων πληροφοριών. Εν προκειμένω, το ΕΣΠΔ εκτιμά ότι βάσει του ΓΚΠΔ ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν έχει καθήκον να ζητεί συστηματικά τις συμβάσεις υπεργολαβίας επεξεργασίας, προκειμένου να ελέγχει κατά πόσον οι υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων που προβλέπονται στην αρχική σύμβαση εκπληρώνονται και από τους μετέπειτα φορείς της αλυσίδας επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αξιολογεί, κατά περίπτωση, κατά πόσον η αίτηση λήψης αντιγράφου των εν λόγω συμβάσεων ή η ανά πάσα στιγμή επανεξέτασή τους είναι αναγκαία προκειμένου να είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωση υπό το πρίσμα της αρχής της ευθύνης.

Όταν οι διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτός του ΕΟΧ πραγματοποιούνται μεταξύ δύο εκτελούντων την επεξεργασία (υπεργολάβων επεξεργασίας), σύμφωνα με τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας εξακολουθεί να υπόκειται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ σχετικά με τις «επαρκείς διαβεβαιώσεις», πέραν εκείνων που προβλέπονται στο άρθρο 44, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το επίπεδο προστασίας που εγγυάται ο ΓΚΠΔ δεν υπονομεύεται από τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο εκτελών την επεξεργασία/εξαγωγή θα πρέπει να προετοιμάσει τη σχετική τεκμηρίωση, σύμφωνα με τη νομολογία και τις διευκρινίσεις στο έγγραφο συστάσεων 01/2020 του ΕΣΠΔ. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αξιολογεί και να είναι σε θέση να υποβάλει στην αρμόδια εποπτική αρχή την εν λόγω τεκμηρίωση. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να βασιστεί στην τεκμηρίωση ή τις πληροφορίες που λαμβάνει από τον εκτελούντα την επεξεργασία/εξαγωγή και, εφόσον είναι απαραίτητο, να τις συμπληρώσει. Η έκταση και η φύση της υποχρέωσης του υπευθύνου επεξεργασίας να αξιολογεί την εν λόγω τεκμηρίωση μπορεί να εξαρτάται από τον λόγο για τον οποίο πραγματοποιείται η διαβίβαση και από το αν η διαβίβαση συνιστά αρχική ή περαιτέρω διαβίβαση.

Το ΕΣΠΔ εξέτασε επίσης, στη γνώμη του, ένα ζήτημα σχετικά με τη διατύπωση των διατάξεων των συμβάσεων υπευθύνου επεξεργασίας-εκτελούντος την επεξεργασία. Στο πλαίσιο αυτό, βασικό στοιχείο είναι η δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία (άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ). Υπενθυμίζεται η γενική αρχή ότι οι συμβάσεις δεν μπορούν να υπερσχύουν του δικαίου. Υπό το πρίσμα της συμβατικής ελευθερίας που παρέχεται στα μέρη να προσαρμόζουν τη σύμβαση μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας και εκτελούντος την επεξεργασία στις περιστάσεις τους, εντός των ορίων του άρθρου 28 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η συμπερίληψη της φράσης «*εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία*» (είτε αυτολεξεί είτε με πολύ παρόμοιους όρους) συνιστάται ιδιαίτερα, αλλά δεν είναι υποχρεωτική.

Όσον αφορά παρεμφερείς διατυπώσεις με τη φράση «*unless required to do so by law or binding order of a governmental body*» (εκτός εάν αυτό απαιτείται από τον νόμο ή από δεσμευτική απόφαση

κρατικού φορέα), το ΕΣΠΔ είναι της άποψης ότι οι διατυπώσεις αυτές εξακολουθούν να εμπίπτουν στο προνόμιο της συμβατικής ελευθερίας των μερών και δεν παραβιάζουν το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ καθαυτό. Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ορισμένα ζητήματα στη γνωμοδότησή του, καθώς μια τέτοια ρήτρα δεν απαλλάσσει τον εκτελούντα την επεξεργασία από τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που υπέχει βάσει του ΓΚΠΔ.

Για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται εκτός του ΕΟΧ, το ΕΣΠΔ θεωρεί απίθανο η διατύπωση «unless required to do so by law or binding order of a governmental body» ((εκτός εάν απαιτείται από τον νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού οργάνου), να επαρκεί, από μόνη της, για την επίτευξη συμμόρφωσης με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το κεφάλαιο V. Όπως καταδεικνύεται από τις τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες (SCC) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων και από τις συστάσεις σχετικά με τους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες που εφαρμόζονται από τους υπεύθυνους επεξεργασίας (ΔΕΚ-ΥΕ), το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ δεν εμποδίζει - κατ' αρχήν - τη συμπερίληψη στη σύμβαση διατάξεων που αφορούν τις απαιτήσεις του δικαίου τρίτης χώρας για την επεξεργασία των διαβιβαζόμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ωστόσο, όπως συμβαίνει και σε αυτά τα έγγραφα, θα πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των νόμων τρίτων χωρών που θα υπονόμειαν το επίπεδο προστασίας που εγγυάται ο ΓΚΠΔ και εκείνων που δεν θα το υπονόμειαν. Τέλος, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι η πιθανότητα το δίκαιο τρίτης χώρας να εμποδίζει τη συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ θα πρέπει να αποτελεί παράγοντα που λαμβάνεται υπόψη από τα μέρη πριν από τη σύναψη της σύμβασης (μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας και εκτελούντος την επεξεργασία ή μεταξύ εκτελούντος την επεξεργασία και υπεργολάβου επεξεργασίας).

Όταν ο εκτελών την επεξεργασία επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εντός του ΕΟΧ, ενδέχεται εντούτοις να υπόκειται, σε ορισμένες περιπτώσεις, στη νομοθεσία τρίτης χώρας. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι η προσθήκη στη σύμβαση διατύπωσης παρόμοιας με τη φράση «εκτός εάν απαιτείται από το νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού οργάνου» δεν απαλλάσσει τον εκτελούντα την επεξεργασία από τις υποχρεώσεις του βάσει του ΓΚΠΔ.

Τέλος, το ΕΣΠΔ είναι της γνώμης ότι η τήρηση της δέσμευσης του εκτελούντος την επεξεργασία να επεξεργάζεται τα δεδομένα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών «εκτός εάν απαιτείται από τον νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού φορέα» (είτε αυτολεξεί είτε με παρόμοιους όρους) δεν μπορεί να νοηθεί ως καταγεγραμμένη εντολή από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Πίνακας περιεχομένων

1	Εισαγωγή.....	6
1.1	Σύνοψη των πραγματικών περιστατικών	6
1.2	Παραδεκτό της αίτησης γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ	8
2	Επί της ουσίας του αιτήματος	9
2.1	Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28 παράγραφος 1, του άρθρου 28 παράγραφος 2 και του άρθρου 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 παράγραφος 1 (ερωτήματα 1.1 και 1.3)	9
2.1.1	Ταυτοποίηση των φορέων στην αλυσίδα επεξεργασίας	11
2.1.2	Επαλήθευση και τεκμηρίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας της επάρκειας των διαβεβαιώσεων που παρέχονται από όλους τους εκτελούντες την επεξεργασία στην αλυσίδα επεξεργασίας	15
2.1.3	Επαλήθευση της σύμβασης μεταξύ του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία και των πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία	22
2.2	Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ (διαβιβάσεις δεδομένων στην αλυσίδα επεξεργασίας - ερωτήματα 1.2 και 1.3)	25
2.3	Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28, παράγραφος 3, στοιχείο α), του ΓΚΠΔ (ερώτηση 2)	33

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Έχοντας υπόψη το άρθρο 63 και το άρθρο 64 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (εφεξής «ΓΚΠΔ»),

έχοντας υπόψη τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και ιδίως το παράρτημα XI και το πρωτόκολλο 37 αυτής, όπως τροποποιήθηκαν με την απόφαση της Μικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 154/2018 της 6ης Ιουλίου 2018¹,

Έχοντας υπόψη το άρθρο 10 και το άρθρο 22 του εσωτερικού κανονισμού του,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κύριος ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων» ή «ΕΣΠΔ») είναι η διασφάλιση της συνεκτικής εφαρμογής του ΓΚΠΔ σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο («ΕΟΧ»). Το άρθρο 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι κάθε εποπτική αρχή («ΕΑ»), ο πρόεδρος του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων ή η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την εξέταση οποιουδήποτε ζητήματος γενικής εφαρμογής ή ζητήματος που παράγει αποτελέσματα σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη του ΕΟΧ από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, με σκοπό την έκδοση γνώμης. Ο σκοπός της εν λόγω γνωμοδότησης είναι η εξέταση κάποιου ζητήματος γενικής εφαρμογής ή κάποιου ζητήματος που παράγει αποτελέσματα σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη του ΕΟΧ.

(2) Η γνώμη του ΕΣΠΔ εγκρίνεται σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 10 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού του ΕΣΠΔ εντός προθεσμίας οκτώ εβδομάδων από την απόφαση του προέδρου και των αρμόδιων εποπτικών αρχών ότι ο φάκελος είναι πλήρης. Με απόφαση του προέδρου, η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί κατά έξι ακόμη εβδομάδες, λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα του αντικειμένου.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΗ:

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σύνοψη των πραγματικών περιστατικών

1. Στις 5 Ιουλίου 2024, η εποπτική αρχή της Δανίας (στο εξής: ΕΑ DK) ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΕΣΠΔ» ή «Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων») να γνωμοδοτήσει σχετικά με τις υποχρεώσεις ευθύνης των υπευθύνων επεξεργασίας όσον αφορά την

¹ Οι αναφορές στα «κράτη μέλη» στην παρούσα γνώμη θα πρέπει να νοούνται ως αναφορές στα «κράτη μέλη του ΕΟΧ». Οι αναφορές στην «Ένωση» στην παρούσα γνώμη θα πρέπει να νοούνται ως αναφορές στον «ΕΟΧ».

αλυσίδα επεξεργασίας και τη σχέση μεταξύ των υπευθύνων επεξεργασίας και των υπεργολάβων τους (στο εξής «το αίτημα»).

2. Η δανική ΕΑ δήλωσε ότι ο φάκελος ήταν πλήρης στις 8 Ιουλίου 2024. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων έκρινε ότι ο φάκελος ολοκληρώθηκε στις 9 Ιουλίου 2024 και την ίδια ημερομηνία ο φάκελος υποβλήθηκε από τη Γραμματεία του ΕΣΠΔ. Ο πρόεδρος, λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα του θέματος, αποφάσισε να παρατείνει τη νόμιμη προθεσμία σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ και το άρθρο 10 παράγραφος 4 του εσωτερικού κανονισμού.
3. Στο αίτημά της, η δανική ΕΑ παραπέμπει επίσης στην έκθεση που ενέκρινε το ΕΣΠΔ τον Ιανουάριο του 2023 σχετικά με τα πορίσματα της πρώτης συντονισμένης δράσης επιβολής² στο πλαίσιο του Συντονισμένου Πλαισίου Επιβολής (CEF)³. Αυτή η συντονισμένη δράση επικεντρώθηκε στη χρήση υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους από τον δημόσιο τομέα. Στην έκθεση του ΕΣΠΔ, οι εποπτικές αρχές που συμμετείχαν στη συντονισμένη δράση προσδιόρισαν οκτώ προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με τη χρήση υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους από δημόσιους φορείς και παρέθεσαν κατάλογο σημείων προσοχής που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη οι ενδιαφερόμενοι φορείς κατά την αξιολόγηση των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους και τη συνεργασία με τους παρόχους υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους⁴. Ενώ για τα περισσότερα από αυτά τα σημεία η έκταση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από τον ΓΚΠΔ είναι σαφής τόσο για τους υπευθύνους επεξεργασίας όσο και για τους εκτελούντες την επεξεργασία, η ακριβής έκταση ορισμένων υποχρεώσεων βάσει του ΓΚΠΔ παραμένει ασαφής σύμφωνα με την ΕΑ της Δανίας⁵.

Η ΕΑ της Δανίας έθεσε τα ακόλουθα ερωτήματα:

4. Ερώτημα 1.1: Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, όταν προσλαμβάνεται άλλος εκτελών την επεξεργασία για τη διενέργεια επεξεργασίας για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, προκειμένου να τεκμηριώνεται η συμμόρφωση προς μεταξύ άλλων το άρθρο 28 παράγραφος 1 και το άρθρο 28 παράγραφος 2 (επίσης κατά την υποβολή εγγράφων στην ΕΑ κατά την επιθεώρηση):
 - α. πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να προσδιορίζει όλους τους υπεργολάβους επεξεργασίας του εκτελούντος την επεξεργασία και τους υπεργολάβους επεξεργασίας αυτών κ.λπ. σε ολόκληρη την αλυσίδα επεξεργασίας ή να προσδιορίσει μόνο τους άμεσους υπεργολάβους επεξεργασίας που απασχολούνται από τον εκτελούντα την επεξεργασία;
 - β. σε ποιο βαθμό και σε ποιο επίπεδο λεπτομέρειας πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να επαληθεύει και να τεκμηριώνει:
 - i. την επάρκεια των διαβεβαιώσεων που παρέχονται από τους εκτελούντες την επεξεργασία, τους υπεργολάβους επεξεργασίας τους κ.ο.κ.,
 - ii. το περιεχόμενο των συμβάσεων μεταξύ του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία και των πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία για να εξακριβωθεί αν έχουν επιβληθεί οι

² Έκθεση σχετικά με τη συντονισμένη δράση επιβολής του 2022 — Use of cloud-based services by the public sector (Χρήση υπηρεσιών που βασίζονται στο υπολογιστικό νέφος από τον δημόσιο τομέα), 17 Ιανουαρίου 2023 (εφεξής «Έκθεση CEF για τις υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους»).

³ Το Συντονισμένο Πλαίσιο Επιβολής θεσπίστηκε από την ΕΣΠΔ τον Οκτώβριο του 2020 με σκοπό τον εξορθολογισμό των πρακτικών επιβολής και συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών. Βλ. έγγραφο του ΕΣΠΔ σχετικά με το συντονισμένο πλαίσιο επιβολής δυνάμει του κανονισμού 2016/679, που εγκρίθηκε στις 20 Οκτωβρίου 2020, έκδοση 1.1.

⁴ CEF Report on Cloud Services, σ. 10-20.

⁵ Αίτημα, σ. 1.

ίδιες υποχρεώσεις στους πρόσθετους εκτελούντες την επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ, και

- iii. κατά πόσον οι εκτελούντες την επεξεργασία, οι υπερβολάβοι επεξεργασίας τους κ.λπ. πληρούν τις απαιτήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1;

- 5. Ερώτημα 1.2: Σε περιπτώσεις διαβίβασης ή περαιτέρω διαβίβασης από έναν εκτελούντα την επεξεργασία (υπερβολάβο επεξεργασίας) σε άλλον εκτελούντα την επεξεργασία (υπερβολάβο επεξεργασίας) σύμφωνα με τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας: Σε ποιο βαθμό πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, στο πλαίσιο της υποχρέωσής του βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, να αξιολογεί και να είναι σε θέση να παρουσιάσει τεκμηρίωση από τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπερβολάβους επεξεργασίας) ότι το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν υπονομεύεται από τις (περαιτέρω) διαβιβάσεις;
- 6. Ερώτημα 1.3: Διαφέρει η έκταση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 28 παράγραφοι 1 και 2 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 2, και το άρθρο 24 του ΓΚΠΔ, σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα 1.1 και 1.2, ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας; Εάν ναι, ποια είναι η έκταση των εν λόγω υποχρεώσεων για δραστηριότητες επεξεργασίας χαμηλού κινδύνου και ποια είναι η έκταση των υποχρεώσεων για τις δραστηριότητες επεξεργασίας υψηλού κινδύνου;
- 7. Ερώτημα 2: Πρέπει μια σύμβαση ή άλλη νομική πράξη βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ να περιέχει την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία» (είτε αυτολεξεί είτε με παρόμοιους όρους) προκειμένου να είναι σύμφωνη με τον ΓΚΠΔ;
- 8. Ερώτημα 2α: εάν η απάντηση στο ερώτημα 2 είναι αρνητική, όταν μια σύμβαση ή άλλη νομική πράξη βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους διευρύνει την εξαίρεση του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ ώστε να καλύπτει επίσης το δικαίο τρίτης χώρας εν γένει (π.χ. «εκτός εάν αυτό απαιτείται από νόμο ή δεσμευτική εντολή κρατικού οργάνου»), υπάρχει παράβαση του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) ΓΚΠΔ;
- 9. Ερώτημα 2β: Εάν η απάντηση στο ερώτημα 2α είναι αρνητική, θα πρέπει μια τέτοια διευρυμένη εξαίρεση να ερμηνεύεται ως καταγεγραμμένη εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 28, παράγραφος 3, στοιχείο α) του ΓΚΠΔ;

1.2 Παραδεκτό της αίτησης γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ

- 10. Το άρθρο 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ προβλέπει, ειδικότερα, ότι κάθε εποπτική αρχή μπορεί να ζητήσει την εξέταση οποιουδήποτε ζητήματος γενικής εφαρμογής ή ζητήματος που παράγει αποτελέσματα σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, με σκοπό την έκδοση γνώμης.
- 11. Τα πρώτα ερωτήματα που παραπέμφθηκαν από την ΕΑ της Δανίας αφορούν τις υποχρεώσεις λογοδοσίας των υπευθύνων επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ (ερωτήματα 1.1, 1.2 και 1.3), ενώ το τελευταίο ερώτημα αφορά το συγκεκριμένο περιεχόμενο της σύμβασης ή της νομικής πράξης μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας-εκτελούντος την επεξεργασία, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ (ερώτηση 2).

12. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι τα ζητήματα αυτά συνδέονται με την ερμηνεία του ΓΚΠΔ, ιδίως όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία (υπεργολάβων επεξεργασίας), καθώς και με την ερμηνεία του άρθρου 5 παράγραφος 2, του άρθρου 24 και του άρθρου 28 του ΓΚΠΔ. Το αίτημα συνδέεται, αφενός, με τις υποχρεώσεις λογοδοσίας των υπευθύνων επεξεργασίας και το επίπεδο τεκμηρίωσης που θα πρέπει να αναμένουν οι εποπτικές αρχές από τους υπευθύνους επεξεργασίας που αναθέτουν σε εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας) να εκτελούν δραστηριότητες επεξεργασίας για λογαριασμό τους και, αφετέρου, με το περιεχόμενο των συμβάσεων ή των νομικών πράξεων μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας και εκτελούντος την επεξεργασία. Ως εκ τούτου, το παρόν αίτημα αφορά «*ζήτημα γενικής εφαρμογής*» κατά την έννοια του άρθρου 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ.
13. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι το αίτημα της ΕΑ της Δανίας είναι αιτιολογημένο σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3 του εσωτερικού κανονισμού του ΕΣΠΔ, καθώς η ΕΑ της Δανίας έχει προβάλει επιχειρήματα υπέρ της ανάγκης συνεκτικής ερμηνείας των ζητημάτων που εξετάζονται στο αίτημα.
14. Σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ εκδίδει γνώμη σχετικά με το αντικείμενο που του υποβάλλεται, εφόσον δεν έχει ήδη εκδώσει γνώμη επί του ίδιου θέματος⁶. Το ΕΣΠΔ δεν έχει ακόμη δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο αίτημα της ΕΑ της Δανίας. Περαιτέρω, οι διαθέσιμες κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των κατευθυντήριων γραμμών 07/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία⁷ (εφεξής «κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ»), παρέχουν κάποια καθοδήγηση σχετικά με την έκταση των υποχρεώσεων λογοδοσίας του υπευθύνου επεξεργασίας βάσει του άρθρου 28 του ΓΚΠΔ, αλλά οι υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές δεν απαντούν πλήρως σε όλα τα ερωτήματα που τίθενται στο αίτημα⁸. Πιο συγκεκριμένα, για παράδειγμα, οι διαθέσιμες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ δεν εξετάζουν συγκεκριμένα το ζήτημα που περιλαμβάνεται στο αίτημα της ΕΑ της Δανίας σχετικά με το κατά πόσον η φράση «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία» θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε συμβάσεις ή νομικές πράξεις μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία.
15. Για τους λόγους αυτούς, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων θεωρεί ότι το αίτημα της εποπτικής αρχής της Δανίας είναι παραδεκτό και τα ζητήματα που τίθενται στο αίτημά της θα πρέπει να αναλυθούν σε γνωμοδότηση που θα εκδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ.

⁶ Άρθρο 64 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ και άρθρο 10 παράγραφος 4 του εσωτερικού κανονισμού του ΕΣΠΔ.

⁷ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία στον ΓΚΠΔ, έκδοση 2.1, εγκρίθηκαν στις 7 Ιουλίου 2021.

⁸ Βλέπε ιδίως τις κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, ενότητα 1.1 «Επιλογή του εκτελούντος την επεξεργασία», σελίδα 38, ενότητα 1.3.4 «Ο εκτελών την επεξεργασία πρέπει να τηρεί τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 28 παράγραφοι 2 και 4 για την πρόσληψη άλλου εκτελούντος την επεξεργασία (άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του ΓΚΠΔ). (άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο δ) ΓΚΠΔ)», σελίδα 47, ενότητα 1.6 «Υπεργολάβοι επεξεργασίας», σελίδα 53.

2 ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2.1 Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28 παράγραφος 1, του άρθρου 28 παράγραφος 2 και του άρθρου 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 παράγραφος 1 (ερωτήματα 1.1 και 1.3)

16. Η παρούσα ενότητα αφορά τα ερωτήματα 1.1 και 1.3 που υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, όπως αναπαράγονται στην ενότητα «Παραδεκτό της αίτησης» ανωτέρω.
17. Το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ καθορίζει τη σχέση μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία και επιβάλλει άμεσες υποχρεώσεις στους υπευθύνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία. Ως προκαταρκτική παρατήρηση, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΓΚΠΔ ορίζει τον «εκτελούντα την επεξεργασία» στο άρθρο 4 παράγραφος 8 με γενικό τρόπο, ο οποίος περιλαμβάνει τόσο τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία που προσλαμβάνεται απευθείας από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, καθώς και τον εκτελούντα την επεξεργασία που αυτός προσλαμβάνει, και ούτω καθ' εξής καθ' όλη τη διάρκεια της αλυσίδας επεξεργασίας.
18. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι η αξιολόγηση του ρόλου των μερών (και του κατά πόσον ενεργούν μόνοι τους ή από κοινού ως υπεύθυνοι επεξεργασίας ή ως εκτελούντες την επεξεργασία) δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του αιτήματος. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι πρωτίστως τα συμβαλλόμενα μέρη είναι εκείνα που θα εκτιμήσουν τον πραγματικό τους ρόλο ανάλογα με τα πραγματικά στοιχεία ή τις περιστάσεις της υπόθεσης⁹ με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας της ΕΑ να ελέγξει αν η εκτίμησή τους ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.
19. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω ζητημάτων, η παρούσα γνώμη επικεντρώνεται αποκλειστικά στο πεδίο εφαρμογής και την έκταση των υποχρεώσεων του υπευθύνου επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ για την επαλήθευση του κατά πόσον οι εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβοι επεξεργασίας) παρέχουν «επαρκείς διαβεβαιώσεις», σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2, και στις σχετικές υποχρεώσεις λογοδοσίας του υπευθύνου επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ¹⁰.
20. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι τα ανωτέρω ερωτήματα δεν αφορούν την ευθύνη του υπευθύνου επεξεργασίας έναντι των υποκειμένων των δεδομένων για τις δραστηριότητες επεξεργασίας που εκτελούνται για λογαριασμό του, για παράδειγμα όσον αφορά το δικαίωμα των υποκειμένων των δεδομένων για αποζημίωση σύμφωνα με το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ. Ως εκ τούτου, η παρούσα ενότητα θα επικεντρωθεί στην παροχή διευκρινίσεων στις εποπτικές αρχές σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28 παράγραφοι 1 και 2 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 του ΓΚΠΔ σχετικά με ορισμένες υποχρεώσεις που απορρέουν από την ανάθεση καθηκόντων στον

⁹ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 12.

¹⁰ Το ζήτημα αυτό είναι διακριτό και χωριστό από οποιεσδήποτε άλλες υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας ή των εκτελούντων την επεξεργασία (υπεργολάβων επεξεργασίας) για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ, π.χ. με την αρχή της νομιμότητας, με τις υποχρεώσεις του άρθρου 32 ή του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να εξακολουθεί να είναι υπεύθυνος για την επεξεργασία που εκτελείται υπό την ευθύνη του και δεν συμμορφώνεται με τις εν λόγω διατάξεις του ΓΚΠΔ, ακόμη και αν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του να ελέγχει τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας) σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ που περιγράφονται λεπτομερώς στην παρούσα γνώμη, και η παρούσα γνώμη δεν εξετάζει την ευθύνη του υπευθύνου επεξεργασίας για τη συμμόρφωση με άλλες διατάξεις του ΓΚΠΔ εκτός από το άρθρο 24 παράγραφος 1 και το άρθρο 28 παράγραφοι 1 και 2) του ΓΚΠΔ.

εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπερβολικούς επεξεργασίας. Για τον σκοπό της απάντησης σε αυτά τα ερωτήματα, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων θα διενεργήσει ανάλυση εστιάζοντας στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν γίνεται διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτός του ΕΟΧ. Αντιθέτως, η ενότητα που ακολουθεί σχετικά με το ερώτημα 1.2 αξιολογεί τις περιπτώσεις όπου πραγματοποιούνται διαβιβάσεις σε μεταγενέστερους φορείς κατά μήκος της αλυσίδας επεξεργασίας.

2.1.1 Ταυτοποίηση των φορέων στην αλυσίδα επεξεργασίας

21. Όσον αφορά το ζήτημα του κατά πόσον, κατ' ουσίαν, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ταυτοποιεί όλους τους υπερβολικούς επεξεργασίας του εκτελούντος την επεξεργασία, τους υπερβολικούς επεξεργασίας τους κ.λπ. σε ολόκληρη την αλυσίδα επεξεργασίας, ή να προσδιορίζει μόνο τους άμεσους υπερβολικούς επεξεργασίας που χρησιμοποιεί ο εκτελών την επεξεργασία, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι «Μολονότι η αλυσίδα των υπερβολικών ενδέχεται να είναι αρκετά μακρά, ο υπεύθυνος επεξεργασίας διατηρεί καίριο ρόλο όσον αφορά τον καθορισμό του σκοπού και του τρόπου της επεξεργασίας»¹¹.
22. Το ΕΣΠΔ ερμηνεύει τους όρους «ταυτοποίηση» και «πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα» για τους σκοπούς της απάντησης στο ερώτημα και θεωρεί ότι αναφέρονται στο όνομα, τη διεύθυνση, τον υπεύθυνο επικοινωνίας (όνομα, θέση, στοιχεία επικοινωνίας) του εκτελούντος την επεξεργασία και στην περιγραφή της επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της σαφούς οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων σε περίπτωση εξουσιοδότησης περισσότερων υπερβολικών επεξεργασίας)¹².
23. Όσον αφορά την επιλογή των εκτελούντων την επεξεργασία, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να είναι σε θέση να καθορίζουν αποτελεσματικά τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 7 του ΓΚΠΔ. Από την άποψη αυτή, ο καθορισμός των αποδεκτών (συμπεριλαμβανομένων των εκτελούντων την επεξεργασία) θεωρείται «μέσο ουσιώδους σημασίας» της επεξεργασίας, για το οποίο αποφασίζει ο υπεύθυνος επεξεργασίας¹³.
24. Για τον σκοπό αυτόν, όσον αφορά την πρόσληψη **πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία** από τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία, η προηγούμενη ειδική ή γενική γραπτή άδεια του υπευθύνου επεξεργασίας είναι απαραίτητη βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ. Οι κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ διευκρινίζουν ότι οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 28 παράγραφος 2 ενεργοποιούνται όταν ο εκτελών την επεξεργασία (υπερβολικός επεξεργασίας) *προτίθεται να προσλάβει άλλον παράγοντα, προσθέτοντας άλλον ένα κρίκο στην αλυσίδα, αναθέτοντας σε αυτόν την εκτέλεση δραστηριοτήτων που απαιτούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*.¹⁴

¹¹ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 152.

¹² Αυτό αντικατοπτρίζει τις πληροφορίες που απαιτούνται για την ταυτοποίηση των εκτελούντων την επεξεργασία στο παράρτημα IV των ΤΣΡ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία (εκτελεστική απόφαση 2021/915 της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2021) και στο παράρτημα III των ΤΣΡ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων (εκτελεστική απόφαση 2021/914 της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2021).

¹³ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 40.

¹⁴ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, σύμφωνα με την παράγραφο 151: «Δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων συχνά εκτελούνται από πολυάριθμους παράγοντες, οι δε αλυσίδες των υπερβολικών καθίστανται ολοένα και πιο πολύπλοκες. Ο ΓΚΠΔ θεσπίζει συγκεκριμένες υποχρεώσεις που ενεργοποιούνται όταν ο εκτελών την επεξεργασία (υπερβολικός) προτίθεται να προσλάβει άλλον παράγοντα, προσθέτοντας άλλον ένα κρίκο στην αλυσίδα, αναθέτοντας σε αυτόν την εκτέλεση δραστηριοτήτων που απαιτούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η ανάλυση σχετικά με το κατά πόσον ο πάροχος της υπηρεσίας ενεργεί ως υπερβολικός επεξεργασίας θα πρέπει να διενεργείται σύμφωνα με τα προαναφερθέντα σχετικά με την έννοια του εκτελούντος την επεξεργασία.»

25. Οσάκις ο υπεύθυνος επεξεργασίας αποφασίζει να εγκρίνει συγκεκριμένους υπερβολάβους επεξεργασίας κατά τον χρόνο υπογραφής της σύμβασης, κατάλογος των εγκεκριμένων υπερβολάβων θα πρέπει να περιληφθεί στη σύμβαση ή σε παράρτημα αυτής. Ο εν λόγω κατάλογος θα πρέπει να επικαιροποιείται, σύμφωνα με τη γενική ή την ειδική άδεια που χορηγείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.¹⁵
26. Όσον αφορά την πρόσληψη υπερβολάβων επεξεργασίας, ο ΓΚΠΔ προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης γενικής ή ειδικής άδειας. **Σε περίπτωση ειδικής άδειας**, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να διευκρινίζει γραπτώς ποιος εκτελών την επεξεργασία εξουσιοδοτείται και για ποια συγκεκριμένη δραστηριότητα επεξεργασίας και για ποιο χρονικό διάστημα¹⁶. Εάν το αίτημα του εκτελούντος την επεξεργασία για τη χορήγηση ειδικής άδειας δεν απαντηθεί εντός του καθορισμένου χρονοδιαγράμματος, θα πρέπει να θεωρηθεί ως απορριφθέν.¹⁷
27. **Σε περίπτωση γενικής άδειας**, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει στον υπεύθυνο επεξεργασίας τη δυνατότητα να εγκρίνει κατάλογο υπερβολάβων επεξεργασίας κατά τον χρόνο υπογραφής της γενικής άδειας και τη δυνατότητα –συμπεριλαμβανομένου επαρκούς χρονικού πλαισίου– να αντιταχθεί σε τυχόν μεταγενέστερες αλλαγές των υπερβολάβων επεξεργασίας¹⁸. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι θα πρέπει να εναπόκειται στον αρχικό **εκτελούντα την επεξεργασία να παρέχει προορατικά ορισμένες πληροφορίες** στον υπεύθυνο επεξεργασίας και ότι *«το καθήκον του εκτελούντος την επεξεργασία να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για οποιαδήποτε αλλαγή υπερβολάβων επεξεργασίας συνεπάγεται ότι ο εκτελών την επεξεργασία δηλώνει ενεργά ή επισημαίνει τις εν λόγω αλλαγές στον υπεύθυνο επεξεργασίας»*¹⁹.
28. Αυτό σημαίνει ότι οι πληροφορίες σχετικά με την ταυτοποίηση όλων των υπερβολάβων επεξεργασίας του εκτελούντος την επεξεργασία θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμες στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Ο προσδιορισμός των εν λόγω φορέων είναι ιδιαίτερα σημαντικός για να μπορεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας να έχει τον έλεγχο των δραστηριοτήτων επεξεργασίας για τις οποίες είναι υπεύθυνος και να μπορεί να λογοδοτήσει σε περίπτωση παραβίασης του ΓΚΠΔ.
29. Ως εκ τούτου, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της δραστηριότητας επεξεργασίας για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τον υπερβολάβο επεξεργασίας που

¹⁵ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 154.

¹⁶ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφοι 153 και 155. Σύμφωνα με τη ρήτρα 7.7, επιλογή 1, των ΤΣΡ της Επιτροπής μεταξύ των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία, ο κατάλογος των υπερβολάβων επεξεργασίας που έχουν εξουσιοδοτηθεί ειδικά από τον υπεύθυνο επεξεργασίας θα πρέπει να περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV, το οποίο θα πρέπει να επικαιροποιείται.

¹⁷ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 155.

¹⁸ Βλ. επίσης κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ 07/2020, παράγραφος 156. «Εναλλακτικά, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να χορηγήσει γενική άδεια για τη χρήση υπερβολάβων επεξεργασίας (στη σύμβαση, συμπεριλαμβανόμενος κατάλογος των εν λόγω υπερβολάβων σε παράρτημα αυτής) (...)». Σχετική στο πλαίσιο αυτό είναι και η γνωμοδότηση 14/2019 του ΕΣΠΔ σχετικά με το σχέδιο τυποποιημένων συμβατικών ρητρών που υπέβαλε η εποπτική αρχή της Δανίας (άρθρο 28 παράγραφος 8 του ΓΚΠΔ). Σύμφωνα με τη ρήτρα 7.7, επιλογή 2, των ΤΣΡ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία, ο εκτελών την επεξεργασία έχει τη γενική άδεια του υπευθύνου επεξεργασίας για την πρόσληψη υπερβολάβων επεξεργασίας από συμφωνημένο κατάλογο και ενημερώνει εκ των προτέρων εγγράφως τον υπεύθυνο επεξεργασίας για τυχόν σχεδιαζόμενες αλλαγές του εν λόγω καταλόγου λόγω της προσθήκης ή αντικατάστασης υπερβολάβων επεξεργασίας.

Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του¹⁹ ΕΣΠΔ, παράγραφος 128 (η υπογράμμιση δική μας). Βλ. επίσης υποσημείωση 14.

χρησιμοποιείται²⁰ και περιγραφή της επεξεργασίας που έχει ανατεθεί στον υπεργολάβο επεξεργασίας²¹.

30. Άλλοι νομικοί λόγοι δικαιολογούν την ανάγκη να προσδιορίζει ο υπεύθυνος επεξεργασίας όλους τους εκτελούντες την επεξεργασία και τους υπεργολάβους επεξεργασίας. Οι εκτελούντες την επεξεργασία στους οποίους κοινολογούνται ή διαβιβάζονται τα δεδομένα θεωρούνται «αποδέκτες»²².

- Προκειμένου να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις διαφάνειας βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 1 στοιχείο ε) και του άρθρου 14 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του ΓΚΠΔ, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να ενημερώνουν τα υποκείμενα των δεδομένων σχετικά με τους αποδέκτες των δεδομένων ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, με ειδικές πληροφορίες που είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες²³. Οι πληροφορίες σχετικά με τις «κατηγορίες αποδεκτών» πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται στα αρχεία της επεξεργασίας (άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο δ)).
- Το άρθρο 15 του ΓΚΠΔ προβλέπει το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες, μεταξύ άλλων, σχετικά με τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους κοινολογήθηκαν ή πρόκειται να κοινολογηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα²⁴. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η διάταξη αυτή συνεπάγεται την υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να γνωστοποιήσει στο υποκείμενο των

²⁰ Κατευθυντήριες γραμμές 7/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 143.

²¹ Βλ. για παράδειγμα το παράρτημα IV των ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας-εκτελούντος την επεξεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το παράρτημα II των ΤΣΡ για τις διεθνείς διαβιβάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

²² Άρθρο 4 παράγραφος 9 του ΓΚΠΔ. Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαφάνεια βάσει του κανονισμού 2016/679, οι οποίες εκδόθηκαν στις 29 Νοεμβρίου 2017, όπως τελικώς αναθεωρήθηκαν και εκδόθηκαν στις 11 Απριλίου 2018, WP260 αναθ.01, και εγκρίθηκαν από το ΕΣΠΔ (εφεξής, «κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 σχετικά με τη διαφάνεια»), σ. 49.

²³ Κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 σχετικά με τη διαφάνεια, σ. 50 («Σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, οι πληροφορίες που παρέχονται σχετικά με διαβιβάσεις σε τρίτες χώρες θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο σημαντικές για τα υποκείμενα των δεδομένων. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι οι αποδέκτες πρέπει να κατονομάζονται, έτσι ώστε τα υποκείμενα των δεδομένων να γνωρίζουν ακριβώς ποιος έχει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν. Εάν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας επιλέγουν να παράσχουν τις κατηγορίες των αποδεκτών, οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες και να αναφέρουν τον τύπο του αποδέκτη (δηλ., με αναφορά στις δραστηριότητες που εκτελεί), τον κλάδο, τον τομέα, τον επιμέρους τομέα και την τοποθεσία των αποδεκτών»). κατευθυντήριες γραμμές 01/2022 του ΕΣΠΔ σχετικά με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων — Δικαίωμα πρόσβασης, έκδοση 2.1, που εκδόθηκαν στις 28 Μαρτίου 2023, (εφεξής «κατευθυντήριες γραμμές 01/2022 του ΕΣΠΔ (δικαίωμα πρόσβασης)»), παράγραφος 117 («ήδη βάσει των άρθρων 13 και 14 του ΓΚΠΔ, οι πληροφορίες σχετικά με τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες σε σχέση με τις αρχές της διαφάνειας και της δικαιοσύνης»). βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 12ης Ιανουαρίου 2023, RW κατά Österreichische Post AGC-154/21, σκέψη 25. Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-154/21, σκέψη 36 («[...] τα άρθρα 13 και 14 του ΓΚΠΔ, τα οποία θεσπίζουν υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων πληροφορίες σχετικά με τις κατηγορίες αποδεκτών ή τους συγκεκριμένους αποδέκτες των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, οσάκις τα δεδομένα αυτά συλλέγονται από το υποκείμενο των δεδομένων ή δεν συλλέγονται από αυτό, το άρθρο 15 του ΓΚΠΔ προβλέπει γνήσιο δικαίωμα πρόσβασης υπέρ του υποκειμένου των δεδομένων, με αποτέλεσμα το υποκείμενο των δεδομένων να πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιλέξει εάν θα λάβει, εφόσον τούτο είναι δυνατόν, τις πληροφορίες σχετικά με τους συγκεκριμένους αποδέκτες στους οποίους κοινολογήθηκαν ή πρόκειται να κοινολογηθούν τα εν λόγω δεδομένα ή τις πληροφορίες σχετικά με τις κατηγορίες αποδεκτών»).

²⁴ Άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του ΓΚΠΔ. Κατευθυντήριες γραμμές 01/2022 του ΕΣΠΔ (δικαίωμα πρόσβασης), παράγραφοι 116-117.

δεδομένων τη συγκεκριμένη ταυτότητα των αποδεκτών²⁵. Εκτός του είδους των περιπτώσεων, στις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας δύναται να γνωστοποιήσει στο υποκείμενο των δεδομένων μόνο τις κατηγορίες αποδεκτών, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει κατ' αρχήν να έχει πάντα τη δυνατότητα να ανακτά τα ονόματα των αποδεκτών και να παρέχει τις αναγκαίες πληροφορίες στα υποκείμενα των δεδομένων χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

- Το άρθρο 19 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας ανακοινώνει κάθε διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή κάθε περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων σε κάθε αποδέκτη στον οποίο γνωστοποιήθηκαν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εκτός εάν αυτό αποδεικνύεται ανέφικτο ή εάν συνεπάγεται δυσανάλογη προσπάθεια. Το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι το άρθρο 19, δεύτερη περίοδος, του ΓΚΠΔ παρέχει ρητώς στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα να ενημερώνεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας σχετικά με τους συγκεκριμένους αποδέκτες²⁶.

31. Μολονότι αυτό δεν είναι σαφές στις εν λόγω διατάξεις, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι, για τους σκοπούς του άρθρου 28 παράγραφοι 1 και 2 του ΓΚΠΔ, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να καθιστούν τις πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα όλων των εκτελούντων την επεξεργασία, των υπεργολάβων επεξεργασίας κ.λπ. άμεσα διαθέσιμες ανά πάσα στιγμή,²⁷ ώστε να μπορούν να εκπληρώνουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις υποχρεώσεις τους βάσει των διατάξεων που αναφέρονται ανωτέρω. Η διαθεσιμότητα αυτή είναι επίσης απαραίτητη ώστε οι υπεύθυνοι επεξεργασίας να μπορούν να συλλέγουν και να αξιολογούν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του ΓΚΠΔ, μεταξύ άλλων ώστε να μπορούν να απαντούν σε αιτήματα πρόσβασης βάσει του άρθρου 15 του ΓΚΠΔ χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και να αντιδρούν γρήγορα σε παραβιάσεις δεδομένων που συμβαίνουν κατά μήκος της αλυσίδας επεξεργασίας. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από τον κίνδυνο που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας.
32. Για τον σκοπό αυτόν, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει²⁸ προορατικά στον υπεύθυνο επεξεργασίας όλες τις πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα όλων των εκτελούντων την

²⁵Απόφαση του ΔΕΕ της 12 Ιανουαρίου 2023, *RW κατά Österreichische Post AG*, C-154/21, σκέψη 51: «το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, το οποίο προβλέπει η εν λόγω διάταξη, συνεπάγεται, οσάκις τα δεδομένα αυτά κοινολογήθηκαν ή πρόκειται να κοινολογηθούν σε αποδέκτες, την υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να γνωστοποιήσει στο υποκείμενο των δεδομένων τη συγκεκριμένη ταυτότητα των αποδεκτών, εκτός αν οι αποδέκτες είναι αδύνατο να προσδιοριστούν ή αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας αποδεικνύει ότι τα αιτήματα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων είναι προδήλως αβάσιμα ή υπερβολικά, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 5, του ΓΚΠΔ, οπότε στις περιπτώσεις αυτές ο υπεύθυνος επεξεργασίας δύναται να γνωστοποιήσει στο υποκείμενο των δεδομένων μόνο τις κατηγορίες των εν λόγω αποδεκτών.».

Το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί επίσης «να επιλέξει να ζητήσει πληροφορίες μόνο σχετικά με τις κατηγορίες αποδεκτών». Απόφαση του ΔΕΕ της 12ης Ιανουαρίου 2023, *RW κατά Österreichische Post AG*, C-154/21, σκέψη 43.

Κατευθυντήριες γραμμές 01/2022 του ΕΣΠΔ (δικαίωμα πρόσβασης), παράγραφος 117.

²⁶Απόφαση του ΔΕΕ της 12ης Ιανουαρίου 2023, *RW κατά Österreichische Post AG*, C-154/21, σκέψη 41.

²⁷ Οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες προκειμένου ο υπεύθυνος επεξεργασίας να είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και σε περίπτωση διάσπασης της αλυσίδας υπεργολαβίας, διότι ο (υπεργολάβος) εκτελών την επεξεργασία δεν είναι προσβάσιμος ή είναι απρόθυμος ή αφερέγγυος και πρέπει να γίνει επικοινωνία με άλλον (υπεργολάβο) εκτελούντα την επεξεργασία.

²⁸Προκειμένου να συμμορφώνεται με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, ώστε να μπορεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας να αποφασίζει σχετικά με την πρόσληψη επιπλέον υπεργολάβων επεξεργασίας, καθώς και να

επεξεργασία, των υπερβολικών επεξεργασίας κ.λπ., για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, και θα πρέπει να επικαιροποιεί διαρκώς τις πληροφορίες αυτές σχετικά με όλους τους προσληφθέντες υπερβολικούς επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία μπορούν να περιλαμβάνουν στη σύμβαση περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο και τον μορφότυπο με τον οποίο ο εκτελών την επεξεργασία πρέπει να παρέχει τις εν λόγω πληροφορίες, καθώς ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιθυμεί να ζητήσει συγκεκριμένο μορφότυπο, ώστε να είναι ευκολότερο για τον υπεύθυνο επεξεργασίας να τις ανακτήσει και να τις οργανώσει.

2.1.2 Επαλήθευση και τεκμηρίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας της επάρκειας των διαβεβαιώσεων που παρέχονται από όλους τους εκτελούντες την επεξεργασία στην αλυσίδα επεξεργασίας

33. Με τα ερωτήματα 1.1.β.i, 1.1.β.iii και 1.3 επιδιώκεται να παρασχεθούν διευκρινίσεις σχετικά με την έκταση και τον βαθμό λεπτομέρειας στον οποίο ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να επαληθεύει και να τεκμηριώνει την επάρκεια των διαβεβαιώσεων που παρέχονται από όλους τους εκτελούντες την επεξεργασία στην αλυσίδα επεξεργασίας και τον βαθμό στον οποίο οι υποχρεώσεις βάσει του άρθρου 28 παράγραφοι 1 και 2 του ΓΚΠΔ, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 του ΓΚΠΔ, ποικίλλουν ανάλογα με τον κίνδυνο που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας. Όσον αφορά τα ερωτήματα αυτά, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων υπογραμμίζει τα ακόλουθα στοιχεία.
34. Το άρθρο 5 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ κατοχυρώνει την αρχή της λογοδοσίας, σύμφωνα με την οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη και είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωση με τις αρχές προστασίας δεδομένων που ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ. Το άρθρο 5 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ εφαρμόζεται βάσει όλων των γενικών αρχών που απαριθμούνται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.
35. Το άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ περιλαμβάνει την υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να αποδεικνύει ότι η επεξεργασία εκτελείται σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, αλλά διευκρινίζει περαιτέρω ένα από τα καθήκοντα για τα οποία ισχύει η αρχή της λογοδοσίας: την εφαρμογή «κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων»²⁹. Το άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ αναφέρεται στην έννοια του «κινδύνου»³⁰ ως σημαντικό στοιχείο για την τήρηση της εν λόγω αρχής και ως ένα από τα κριτήρια

συμμορφώνεται με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, ώστε να μπορεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας να επαληθεύει αν οι εκτελούντες την επεξεργασία (υπερβολικοί επεξεργασίας) παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων.

²⁹ Απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2024, *BL κατά MediaMarktSaturn Hagen-Iserlohn GmbH*, C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72, σκέψη. 36: «Το άρθρο 24 του ΓΚΠΔ προβλέπει γενική υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να βεβαιώνεται ότι η επεξεργασία διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό και να μπορεί να το αποδείξει».

³⁰ Η αιτιολογική σκέψη 75 του ΓΚΠΔ απαριθμεί ορισμένα παραδείγματα κινδύνων: «η επεξεργασία μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις, κατάχρηση ή υποκλοπή ταυτότητας, οικονομική απώλεια, βλάβη φήμης, απώλεια της εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο, παράνομη άρση της ψευδωνυμοποίησης, ή οποιοδήποτε άλλο σημαντικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα». Η αιτιολογική σκέψη 76 του ΓΚΠΔ ορίζει ότι: «Η πιθανότητα και η σοβαρότητα του κινδύνου για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων θα πρέπει να καθορίζονται σε συνάρτηση με τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας. Ο κίνδυνος θα πρέπει να αξιολογείται βάσει αντικειμενικής εκτίμησης, με την οποία διαπιστώνεται κατά πόσον οι πράξεις επεξεργασίας δεδομένων συνεπάγονται κίνδυνο ή υψηλό κίνδυνο.» Όπως συνοψίζεται από το ΔΕΕ «κατά την αιτιολογική σκέψη 76 του

που πρέπει να λαμβάνει υπόψη του ο υπεύθυνος επεξεργασίας κατά την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μέτρων αυτών³¹. Το άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ προσθέτει επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα επανεξετάζονται και επικαιροποιούνται, όταν κρίνεται απαραίτητο.

36. Όπως δήλωσε το ΔΕΕ, «Το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 του ΓΚΠΔ επιβάλλουν γενικές υποχρεώσεις ευθύνης και συμμορφώσεως προς τους υπευθύνους της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, οι διατάξεις αυτές υποχρεώνουν τους υπευθύνους επεξεργασίας να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη ενδεχόμενων παραβάσεων των κανόνων που προβλέπει ο ΓΚΠΔ για τη διασφάλιση του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων»³².
37. Η αρχή της λογοδοσίας απευθύνεται στον υπεύθυνο επεξεργασίας, μεταξύ άλλων όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει αναθέσει στους εκτελούντες την επεξεργασία ή στους υπεργολάβους επεξεργασίας την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό τους.
38. Σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, όταν υπεύθυνος επεξεργασίας αναθέτει σε εκτελούντα την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να χρησιμοποιεί μόνο εκτελούντα την επεξεργασία ο οποίος μπορεί να παρέχει "επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, κατά τρόπο ώστε η επεξεργασία να πληροί τις απαιτήσεις» του ΓΚΠΔ «και «να διασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων»³³. Όπως αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, η αρχή της λογοδοσίας αντικατοπτρίζεται επίσης στο άρθρο 28 του ΓΚΠΔ³⁴.
39. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, για τους σκοπούς της αξιολόγησης της συμμόρφωσης με το άρθρο 24 παράγραφος 1 και το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, οι εποπτικές αρχές του ΓΚΠΔ θα πρέπει να θεωρούν ότι **η χρησιμοποίηση εκτελούντων την επεξεργασία δεν πρέπει να μειώνει το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων** σε σύγκριση με μια κατάσταση στην οποία η επεξεργασία διενεργείται απευθείας από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Αυτό

κανονισμού, η πιθανότητα και η σοβαρότητα του κινδύνου εξαρτώνται από τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης επεξεργασίας και ο κίνδυνος αυτός θα πρέπει να αξιολογείται βάσει αντικειμενικής εκτίμησης». (ΔΕΕ, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2023, VB κατά Natsionalna agentia za prihodite, C-340/21, EU:C:2023:986, σκέψη 36).

³¹ Όπως επισήμανε το ΔΕΕ, «το εν λόγω άρθρο 24 απαριθμεί στην παράγραφο 1 ορισμένα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση της καταλληλότητας τέτοιων μέτρων, και συγκεκριμένα τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, καθώς και τους κινδύνους διαφορετικής πιθανότητας επέλευσης και σοβαρότητας, για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων.», απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2023, VB κατά Natsionalna agentsia za prihodite, C-340/21, EU:C:2023:986, σκέψη 25. Στην ίδια απόφαση, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι «Η καταλληλότητα των μέτρων αυτών πρέπει να αξιολογείται κατά τρόπο συγκεκριμένο, με εξέταση του αν ο υπεύθυνος εφάρμοσε τα μέτρα αυτά λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα κριτήρια που προβλέπονται (...) και τις ανάγκες προστασίας των δεδομένων που είναι ειδικώς εγγενείς στη συγκεκριμένη επεξεργασία, καθώς και τους κινδύνους που ενέχει η επεξεργασία αυτή», σκέψη 30. Η σκέψη αυτή υπενθυμίζεται στην απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2024, BL κατά MediaMarktSaturn Hagen-Iserlohn GmbH, C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72, σκέψη 38: «Επομένως, από το γράμμα των άρθρων 24 και 32 του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι η καταλληλότητα των μέτρων που εφαρμόζει ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να αξιολογείται κατά τρόπο συγκεκριμένο λαμβανομένων υπόψη των διάφορων κριτηρίων που προβλέπονται στα εν λόγω άρθρα, των αναγκών προστασίας των δεδομένων που είναι ειδικώς εγγενείς στη συγκεκριμένη επεξεργασία, καθώς και των κινδύνων που ενέχει η επεξεργασία αυτή, και τούτο, κατά μείζονα λόγο, καθόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να μπορεί να αποδεικνύει ότι τα μέτρα που εφάρμοσε ήταν σύμφωνα με τον κανονισμό, δυνατότητα την οποία θα στερείτο εάν γινόταν δεκτό αμάχητο τεκμήριο». Πρέπει να σημειωθεί ότι η ανάλυση του ΔΕΕ αφορά επίσης το άρθρο 32 του ΓΚΠΔ.

³² Απόφαση της 27 Οκτωβρίου 2022, Proximus NV κατά Gegevensbeschermingsautoriteit, C-129/21, ECLI:EU:C:2022:833, σκέψη 81. Βλ. επίσης κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 9.

³³ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 94.

³⁴ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 8.

αναφέρεται στη χρήση του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία, αλλά και στην χρήση πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία κατά μήκος της αλυσίδας επεξεργασίας, π.χ. υπεργολάβων επεξεργασίας και υπο-υπεργολάβων επεξεργασίας. Το άρθρο 24 παράγραφος 1 και το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ θα πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι απαιτούν από τον υπεύθυνο επεξεργασίας να διασφαλίζει ότι η αλυσίδα επεξεργασίας αποτελείται μόνο από εκτελούντες την επεξεργασία, υπεργολάβους επεξεργασίας, υπο-υπεργολάβους επεξεργασίας και ούτω καθεξής που παρέχουν «επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων». Επιπλέον, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι έχει λάβει σοβαρά υπόψη όλα τα στοιχεία που προβλέπονται στον ΓΚΠΔ³⁵. Οι παράγοντες αυτοί λαμβάνονται υπόψη και αν η αλυσίδα επεξεργασίας μπορεί να είναι μακρά και πολύπλοκη και συμμετέχουν σε αυτήν διάφοροι εκτελούντες την επεξεργασία, υπεργολάβοι επεξεργασίας κ.ο.κ. σε διαφορετικά στάδια των δραστηριοτήτων επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια κατά την επιλογή και την εποπτεία των εκτελούντων την επεξεργασία.

40. Όσον αφορά την επιλογή του **αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία**, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να επαληθεύει την επάρκεια των παρεχόμενων διαβεβαιώσεων κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, καθώς και τους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, με βάση το είδος της επεξεργασίας που ανατίθεται στον εκτελούντα την επεξεργασία³⁶. Σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 5 του ΓΚΠΔ, η τήρηση από τον εκτελούντα την επεξεργασία εγκεκριμένου κώδικα δεοντολογίας σύμφωνα με το άρθρο 40 του ΓΚΠΔ ή εγκεκριμένου μηχανισμού πιστοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 42 του ΓΚΠΔ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως στοιχείο για την απόδειξη επαρκών διαβεβαιώσεων.
41. Όπως έχει ήδη αναφέρει το ΕΣΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη διάφορα στοιχεία κατά την επαλήθευση των διαβεβαιώσεων που παρέχουν οι εκτελούντες την επεξεργασία³⁷, ενώ συχνά απαιτείται ανταλλαγή σχετικής τεκμηρίωσης³⁸. Σε κάθε περίπτωση, «[ο]ι διαβεβαιώσεις που «παρέχονται» από τον εκτελούντα την επεξεργασία είναι εκείνες για τις οποίες ο εκτελών την επεξεργασία δύναται να παράσχει ικανοποιητικές αποδείξεις στον υπεύθυνο επεξεργασίας, καθώς μόνον οι συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις μπορούν να ληφθούν αντικειμενικά υπόψη από τον υπεύθυνο επεξεργασίας κατά την εκτίμηση της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις». ³⁹ Ούτε το ίδιο το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ ούτε τα προηγούμενα έγγραφα του ΕΣΠΔ παρέχουν εξαντλητικό κατάλογο των εγγράφων ή των ενεργειών που πρέπει να προσκομίσει ή να αποδείξει ο εκτελών την επεξεργασία, καθώς αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ειδικές περιστάσεις της επεξεργασίας⁴⁰. Για παράδειγμα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιλέξει να συντάξει ένα

³⁵ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 94.

³⁶ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 96.

Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ³⁷ ΕΣΠΔ, παράγραφοι 97-98 (που αναφέρονται στις ειδικές γνώσεις, την αξιοπιστία και τους πόρους του εκτελούντος την επεξεργασία, καθώς και στη φήμη του εκτελούντος την επεξεργασία στην αγορά και στην τήρηση εγκεκριμένου κώδικα δεοντολογίας ή μηχανισμού πιστοποίησης).

³⁸ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020, παράγραφος 95 (όπου παρέχονται ορισμένα παραδείγματα: ανταλλαγή της πολιτικής απορρήτου, των όρων παροχής υπηρεσίας, του αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας, της πολιτικής διαχείρισης αρχείων, της πολιτικής ασφάλειας πληροφοριών, των εκθέσεων επί των εξωτερικών ελέγχων προστασίας των δεδομένων, των αναγνωρισμένων διεθνών πιστοποιήσεων, όπως η σειρά ISO 27000).

³⁹ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 95.

⁴⁰ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ παράγραφος 96 («Η εκτίμηση του υπευθύνου επεξεργασίας σχετικά με την επάρκεια των διαβεβαιώσεων αποτελεί ένα είδος εκτίμησης κινδύνου, η οποία εν πολλοίς εξαρτάται από το είδος της επεξεργασίας που ανατίθεται στον εκτελούντα την επεξεργασία και πρέπει να διενεργείται σε περιπτωσιολογική βάση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους

ερωτηματολόγιο ως μέσο συλλογής πληροφοριών από τον εκτελούντα την επεξεργασία για να επαληθεύσει τις σχετικές εγγυήσεις, να ζητήσει τη σχετική τεκμηρίωση, να βασιστεί σε δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες ή/και πιστοποιήσεις ή εκθέσεις ελέγχου από αξιόπιστα τρίτα μέρη ή/και να διενεργήσει επιτόπιους ελέγχους.

42. Το ΕΣΠΔ έχει ήδη διευκρινίσει ότι η υποχρέωση να χρησιμοποιούνται μόνο εκτελούντες την επεξεργασία «που παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις», η οποία περιέχεται στο άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, αποτελεί συνεχή υποχρέωση και ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει, σε κατάλληλα χρονικά διαστήματα, να επαληθεύει τις διαβεβαιώσεις του εκτελούντος την επεξεργασία⁴¹.
43. Υπό το πρίσμα του ερωτήματος 1.3 που έθεσε η ΕΑ της Δανίας στο αίτημά της σχετικά με τον κίνδυνο που συνδέεται με την επεξεργασία, το ΕΣΠΔ τονίζει ότι η έννοια του κινδύνου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε ορισμένες διατάξεις του ΓΚΠΔ, ιδίως σε εκείνες που αφορούν το κεφάλαιο IV του ΓΚΠΔ⁴².
44. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η αναφορά στον «κίνδυνο» στο άρθρο 24 παράγραφος 1 και στην αιτιολογική σκέψη 74 του ΓΚΠΔ δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να παραμελήσει ή να παρεκκλίνει από τις υποχρεώσεις του στον ΓΚΠΔ με βάση απλώς και μόνο το γεγονός ότι θεωρεί ότι ο κίνδυνος για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων είναι «χαμηλός». Η υποχρέωση εφαρμογής «κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων» για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ ισχύει πάντοτε, αλλά τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη αυτού του αποτελέσματος μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με τον κίνδυνο⁴³.
45. Ενώ το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ δεν κάνει συγκεκριμένες αναφορές στον «κίνδυνο», υποδηλώνει την ανάγκη να εξεταστεί το επίπεδο του κινδύνου για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Η απαίτηση του άρθρου 28 παράγραφος 1 να χρησιμοποιούνται μόνο εκτελούντες την επεξεργασία που παρέχουν «επαρκείς διαβεβαιώσεις» για την εφαρμογή «κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων» θα πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι πρέπει να εξετάζεται η παροχή από τους εκτελούντες την επεξεργασία επαρκών διαβεβαιώσεων για την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων υπό το πρίσμα των κινδύνων της επεξεργασίας, καθώς, για παράδειγμα, το επίπεδο των μέτρων ασφαλείας που πρέπει να εφαρμοστούν εξαρτάται επίσης από τους κινδύνους.
46. Ο κίνδυνος που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό της καταλληλότητας των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, σε συνδυασμό με τα άλλα

σκοπούς της επεξεργασίας, καθώς και τους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων. Κατά συνέπεια, το ΕΣΠΔ δεν μπορεί να παράσχει εξαντλητικό κατάλογο εγγράφων ή ενεργειών που ο εκτελών την επεξεργασία πρέπει να προσκομίσει ή να αποδείξει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, καθώς αυτό εν πολλοίς εξαρτάται από τις ειδικές περιστάσεις της επεξεργασίας.»).

⁴¹ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 99: «μεταξύ άλλων με τη διενέργεια ελέγχων και επιθεωρήσεων, κατά περίπτωση.».

⁴² Ο όρος «κίνδυνος» αναφέρεται στα άρθρα 24, 25, 27, 30, 32, 33, 34, 35, 36 και 39 του ΓΚΠΔ.

⁴³ ΔΕΕ, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2023, VB κατά *Natsionalna agentsia za prihodite*, C-340/21, EU:C:2023:986, σκέψη 35: «Στην αιτιολογική σκέψη 74 του ΓΚΠΔ τονίζεται ότι είναι σημαντικό ο υπεύθυνος επεξεργασίας να υποχρεούται να εφαρμόζει κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα και να είναι σε θέση να αποδεικνύει τη συμμόρφωση των δραστηριοτήτων επεξεργασίας με τον εν λόγω κανονισμό, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας των μέτρων, τα οποία θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια που συνδέονται με τα χαρακτηριστικά της επεξεργασίας και με τον εγγενή σε αυτήν κίνδυνο και που ορίζονται επίσης στα άρθρα 24 και 32.».

κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ⁴⁴. Ανάλογα με το επίπεδο του κινδύνου που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας (για παράδειγμα, εάν υποβάλλονται σε επεξεργασία ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να καθορίσει αυστηρότερα ή εκτενέστερα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα. Επομένως, κάθε εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει επαρκείς διαβεβαιώσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή των «κατάλληλων» μέτρων που ορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

47. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η **υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να επαληθεύει κατά πόσον οι εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβοι επεξεργασίας) παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή των μέτρων που καθορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας θα πρέπει να ισχύει ανεξάρτητα από τον κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων.**
48. **Ωστόσο, η έκταση της επαλήθευσης αυτής ποικίλλει στην πράξη ανάλογα με τη φύση των εν λόγω οργανωτικών και τεχνικών μέτρων που καθορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας με βάση, μεταξύ άλλων κριτηρίων, τον κίνδυνο που συνδέεται με την επεξεργασία.** Για παράδειγμα, όταν οι δραστηριότητες επεξεργασίας παρουσιάζουν μικρότερο κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, τα αντίστοιχα «κατάλληλα μέτρα» θα είναι λιγότερο αυστηρά. Ως εκ τούτου, η έκταση της επαλήθευσης του υπευθύνου επεξεργασίας μπορεί να είναι λιγότερο εκτεταμένη στην πράξη. Αντιθέτως, σε περίπτωση υψηλότερων κινδύνων που προκύπτουν από τη σχετική επεξεργασία, το επίπεδο επαλήθευσης του υπευθύνου επεξεργασίας μπορεί να είναι αυστηρότερο όσον αφορά τον έλεγχο των επαρκών διαβεβαιώσεων που παρέχονται κατά μήκος ολόκληρης της αλυσίδας επεξεργασίας, δεδομένου ότι τα «κατάλληλα μέτρα» που πρέπει να εφαρμοστούν είναι πιο εκτεταμένα και ισχυρά για την αντιμετώπιση των κινδύνων για τα υποκείμενα των δεδομένων.
49. Στο πλαίσιο αυτό, ανάλογα με το επίπεδο του κινδύνου που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να αυξήσει το επίπεδο της επαλήθευσης επαληθεύοντας ο ίδιος τις συμβάσεις υπεργολαβίας επεξεργασίας και/ή να επιβάλει επίσης στον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία εκτεταμένη επαλήθευση και τεκμηρίωση.
50. Σύμφωνα με την αρχή της λογοδοσίας, κάθε μέτρο που θεωρείται αναγκαίο για τη συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ, επίσης βάσει του κινδύνου που ενέχει η επεξεργασία, θα πρέπει να τεκμηριώνεται δεόντως από τον υπεύθυνο επεξεργασίας⁴⁵. Το καθήκον αυτό διευκολύνεται, αφενός, από τις **υποχρεώσεις**

⁴⁴ Το άρθρο 24 παράγραφος 1 αναφέρεται στη «φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, καθώς και τους κινδύνους διαφορετικής πιθανότητας επέλευσης και σοβαρότητας για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων».

⁴⁵ Όσον αφορά το βάρος απόδειξης του υπευθύνου επεξεργασίας, βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2023, VB κατά Natsionalna agentsia za prihodite, C-340/21, EU:C:2023:986, σκέψη 52 : «προκύπτει σαφώς ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει το βάρος να αποδείξει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που εγγυάται την ενδεδειγμένη ασφάλειά τους, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ', και του άρθρου 32 του κανονισμού αυτού»· βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του ΔΕΕ της 25ης Ιανουαρίου 2024, BL κατά MediaMarktSaturn Hagen-Iserlohn GmbH, C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72, σκέψη 42 «Συναφώς, επισημαίνεται ότι από τη συνδυασμένη ερμηνεία των άρθρων 5, 24 και 32 του ΓΚΠΔ, ερμηνευομένων υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 74 αυτού, προκύπτει ότι, στο πλαίσιο αγωγής αποζημίωσης βάσει του άρθρου 82 του κανονισμού αυτού, το βάρος της απόδειξης ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που να εγγυάται τη δέουσα ασφάλεια των δεδομένων αυτών, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ', και του άρθρου 32 του κανονισμού αυτού, βαρύνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Μια τέτοια κατανομή του βάρους της απόδειξης είναι ικανή όχι μόνο να ενθαρρύνει τους υπευθύνους επεξεργασίας να λάβουν τα μέτρα ασφαλείας που απαιτούνται από τον ΓΚΠΔ,

συνδρομής και ελέγχου που έχουν επιβληθεί στους εκτελούντες την επεξεργασία και, αφετέρου, από τις **πληροφορίες που παρέχονται από τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία** στον υπεύθυνο επεξεργασίας πριν από την πρόσληψη πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία.

51. Πρώτον, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι οι εκτελούντες την επεξεργασία έχουν καθήκον να συνδράμουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας στη συμμόρφωση με ορισμένες απαιτήσεις του ΓΚΠΔ, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχεία ε) και στ)⁴⁶. Γενικότερα, ο εκτελών την επεξεργασία έχει την υποχρέωση να θέτει στη διάθεση του υπευθύνου επεξεργασίας κάθε απαραίτητη πληροφορία για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τις διατάξεις του άρθρου 28 (άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο η))⁴⁷. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένος σχετικά με τις λεπτομέρειες της επεξεργασίας που είναι σημαντικές για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις που θεσπίζονται στο άρθρο 28 του ΓΚΠΔ και ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει κάθε πληροφορία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εκτελείται η δραστηριότητα επεξεργασίας για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας⁴⁸. Η σύμβαση θα πρέπει να προσδιορίζει τη συχνότητα και τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να πραγματοποιείται αυτή η ροή πληροφοριών⁴⁹.
52. Ως εκ τούτου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να βασιστεί στις πληροφορίες που παρέχονται από τον εκτελούντα την επεξεργασία, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο η) του ΓΚΠΔ, κατά την εκπλήρωση της υποχρέωσής του να τεκμηριώνει τα μέτρα που έχει λάβει, υπό την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες που υποβάλλονται από τον εκτελούντα την επεξεργασία αποδεικνύουν πράγματι τη συμμόρφωση. Δεδομένου ότι ο εκτελών την επεξεργασία είναι σε θέση να γνωρίζει τις λεπτομέρειες της επεξεργασίας που διενεργεί και της επεξεργασίας που διενεργείται από τους υπεργολάβους επεξεργασίας, θα πρέπει να θέτει προληπτικά στη διάθεση του υπευθύνου επεξεργασίας όλες τις σχετικές πληροφορίες⁵⁰.
53. Τα ανωτέρω ισχύουν και για τους υπεργολάβους επεξεργασίας. Πράγματι, οι εκτελούντες την επεξεργασία υποχρεούνται να μεταφέρουν τις υποχρεώσεις συνδρομής σε μεταγενέστερο στάδιο της αλυσίδας επεξεργασίας (άρθρο 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ).
54. Δεύτερον, η **πρόσληψη των υπεργολάβων επεξεργασίας, όπως** υπενθυμίζεται ανωτέρω, είναι δυνατή μόνο με την προηγούμενη γραπτή άδεια του υπευθύνου επεξεργασίας, η οποία θα μπορούσε να είναι ειδική ή γενική. Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας επιλέξει να δώσει τη γενική άδειά του, αυτή

αλλά και να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα του δικαιώματος αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 82 του κανονισμού αυτού και να σεβαστεί τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 11 αυτού».

⁴⁶ Βλ. κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ 07/2020, παρ. 130-138.

⁴⁷ Βλ. κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ 07/2020, παρ. 143-145.

⁴⁸ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 143.

⁴⁹ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 143.

⁵⁰ Κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ 07/2020, παράγραφος. 143, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο η) του κανονισμού: «Για παράδειγμα, τα συναφή τμήματα των αρχείων των δραστηριοτήτων επεξεργασίας του εκτελούντος την επεξεργασία μπορούν να κοινοποιούνται στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης της δραστηριότητας επεξεργασίας που εκτελείται για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας. Μεταξύ των πληροφοριών αυτών θα πρέπει να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία των συστημάτων που χρησιμοποιούνται, τα μέτρα ασφαλείας, τον τρόπο εκπλήρωσης των απαιτήσεων σχετικά με τη διατήρηση των δεδομένων, την τοποθεσία στην οποία βρίσκονται τα δεδομένα, τις διαδικασίες δεδομένων, τους έχοντες πρόσβαση στα δεδομένα και τους αποδέκτες των δεδομένων, τους υπεργολάβους επεξεργασίας, κ.λπ.» Η δυνατότητα διενέργειας ελέγχου από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ορίζεται επίσης στην παράγραφο. 144: «Ο στόχος ενός τέτοιου ελέγχου είναι να διασφαλίσει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας διαθέτει όλες τις πληροφορίες αναφορικά με τη δραστηριότητα επεξεργασίας που εκτελείται για λογαριασμό του και για τις εγγυήσεις που παρέχονται από τον εκτελούντα την επεξεργασία.

«θα πρέπει να συμπληρώνεται με κριτήρια καθοδήγησης της απόφασης του εκτελούντος την επεξεργασία (π.χ. εγγυήσεις αναφορικά με τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, τις εξειδικευμένες γνώσεις, την αξιοπιστία και τους πόρους)»⁵¹.

55. Όπως εξηγείται από το ΕΣΠΔ «[π]ροκειμένου να διενεργηθεί η εκτίμηση και να ληφθεί απόφαση σχετικά με τη χορήγηση άδειας για την ανάθεση της εκτέλεσης δραστηριοτήτων επεξεργασίας σε υπερβολάβο, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να διαβιβάσει στον υπεύθυνο επεξεργασίας κατάλογο των υπερβολάβων επεξεργασίας που προτίθεται να προσλάβει (ο οποίος θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει για κάθε περίπτωση: τις τοποθεσίες στις οποίες θα διενεργείται η επεξεργασία, το περιεχόμενο της επεξεργασίας και αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις παρασχεθείσες εγγυήσεις).»⁵² Οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες προκειμένου ο υπεύθυνος επεξεργασίας να μπορεί να συμμορφωθεί με την αρχή της λογοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 και με τις διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 1 και του άρθρου 32, καθώς και το Κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ⁵³. Όσον αφορά τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτός του ΕΟΧ, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων παραπέμπει στην απάντηση που δίνεται κατωτέρω στο ερώτημα 1.2 που τέθηκε από την εποπτική αρχή της Δανίας.
56. Όπως υπενθυμίζεται από το ΕΣΠΔ, ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι υπερβολάβοι επεξεργασίας τους οποίους προτείνει παρέχουν κατάλληλες διαβεβαιώσεις⁵⁴. Η ανάγκη να παράσχει ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία τις ανωτέρω πληροφορίες καταδεικνύει ότι **ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην επιλογή των υπερβολάβων επεξεργασίας και στην επαλήθευση των διαβεβαιώσεων που παρέχουν, και θα πρέπει να παρέχει στον υπεύθυνο επεξεργασίας επαρκείς πληροφορίες**. Αυτό συνάδει επίσης με το γεγονός ότι, ανεξάρτητα από τα κριτήρια που προτείνει ο υπεύθυνος επεξεργασίας για την επιλογή πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία, ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία παραμένει πλήρως υπόλογος έναντι του υπευθύνου επεξεργασίας για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των υπερβολάβων επεξεργασίας (άρθρο 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ).
57. Εν προκειμένω, ακόμη και αν, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ, ο εκτελών την επεξεργασία που προσλαμβάνει έναν υπερβολάβο επεξεργασίας είναι άμεσα υπεύθυνος να διασφαλίσει ότι οι ίδιες υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων που ορίζονται στην αρχική σύμβαση μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία επιβάλλονται στον εν λόγω άλλο εκτελούντα την επεξεργασία, αυτό δεν αίρει την ευθύνη του υπευθύνου επεξεργασίας να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του άρθρου 28 παράγραφος 1 και του άρθρου 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ και να είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωση αυτή.
58. **Η τελική απόφαση σχετικά με το αν θα προσληφθεί ο συγκεκριμένος πρόσθετος υπερβολάβος επεξεργασίας και η σχετική ευθύνη, συμπεριλαμβανομένης της επαλήθευσης της επάρκειας των διαβεβαιώσεων που παρέχονται από τον υπερβολάβο επεξεργασίας, παραμένει στον υπεύθυνο επεξεργασίας**. Όπως έχει ήδη υπενθυμιστεί, σε περίπτωση χορήγησης γενικής ή ειδικής άδειας, εναπόκειται πάντοτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας να αποφασίζει εάν θα εγκρίνει την πρόσληψη του εν λόγω υπερβολάβου επεξεργασίας ή εάν θα αντιταχθεί σε αυτήν.
59. Κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με το άρθρο 24 παράγραφος 1 και το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιολογούν κατά πόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι σε θέση να αποδείξει ότι η επάρκεια των διαβεβαιώσεων που παρασχέθηκαν από τους

⁵¹ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 156.

⁵² Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 152.

⁵³ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, υποσημείωση 69.

⁵⁴ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 159.

υπεργολάβους επεξεργασίας επαληθεύτηκε κατά τρόπο που ικανοποιεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Αυτό συνεπάγεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιλέξει να βασιστεί στις πληροφορίες που λαμβάνει από τον εκτελούντα την επεξεργασία και, εάν είναι απαραίτητο, να τις συμπληρώσει. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που οι πληροφορίες που λαμβάνει ο υπεύθυνος επεξεργασίας φαίνονται ελλιπείς, ανακριβείς ή δημιουργούν ερωτήματα ή, ανάλογα με τις περιστάσεις της εκάστοτε περίπτωσης, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου που συνδέεται με την επεξεργασία, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες ή/και να επαληθεύσει τις πληροφορίες και να τις συμπληρώσει/διορθώσει, εάν είναι απαραίτητο.

60. Πιο συγκεκριμένα, για επεξεργασία που παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αυξήσει το επίπεδο επαλήθευσης όσον αφορά τον έλεγχο των παρεχόμενων πληροφοριών σχετικά με τις διαβεβαιώσεις που παρουσιάζονται από τους διάφορους εκτελούντες την επεξεργασία στην αλυσίδα επεξεργασίας.

2.1.3 Επαλήθευση της σύμβασης μεταξύ του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία και των πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία **Error! Bookmark not defined.**

61. Η εποπτική αρχή της Δανίας ερωτά, κατ' ουσίαν, αν και σε ποιο βαθμό ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να επαληθεύει και να τεκμηριώνει ότι οι συμβάσεις υπεργολαβίας της επεξεργασίας επιβάλλουν τις ίδιες υποχρεώσεις στους πρόσθετους εκτελούντες την επεξεργασία.
62. Εν προκειμένω, το άρθρο 28 παράγραφος 4⁵⁵ επιβάλλει άμεση υποχρέωση στους εκτελούντες την επεξεργασία. Επιπλέον, το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο δ) απαιτεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία να «προβλέπουν» στη σύμβασή τους την υποχρέωση του εκτελούντος την επεξεργασία να τηρεί τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 28 παράγραφος 4, καθιστώντας έτσι την απαίτηση αυτή συμβατική υποχρέωση που επιβάλλεται στον εκτελούντα την επεξεργασία. Με άλλα λόγια, **ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία υποχρεούται νομικά και συμβατικά να μεταφέρει τις ίδιες υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων στις συμβάσεις υπεργολαβίας που συνάπτει με άλλους εκτελούντες την επεξεργασία.**

⁵⁵ Άρθρο 28 παράγραφος 4 ΓΚΠΔ: «Όταν ο εκτελών την επεξεργασία προσλαμβάνει άλλον εκτελούντα για τη διενέργεια συγκεκριμένων δραστηριοτήτων επεξεργασίας για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας, οι ίδιες υποχρεώσεις όσον αφορά την προστασία των δεδομένων που προβλέπονται στη σύμβαση ή στην άλλη νομική πράξη μεταξύ του υπεύθυνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3, επιβάλλονται στον άλλον αυτόν εκτελούντα μέσω σύμβασης ή άλλης νομικής πράξης σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους, ιδίως ώστε να παρέχονται επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, ούτως ώστε η επεξεργασία να πληροί τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού».

63. Ομοίως, οι πρόσθετοι εκτελούντες την επεξεργασία θα είναι συμβατικά υποχρεωμένοι (από τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία) να επιβάλλουν τις ίδιες υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων στους δικούς τους εκτελούντες την επεξεργασία κ.λπ. σε όλη την αλυσίδα επεξεργασίας⁵⁶. Δεν απαιτείται η σύμβαση υπεργολαβίας επεξεργασίας να είναι πανομοιότυπη ως προς τη διατύπωση με τη σύμβαση επεξεργασίας δεδομένων που έχει συναφθεί με τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία⁵⁷.
64. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, εάν ένας υπεργολάβος επεξεργασίας δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, την τελική ευθύνη για την εκτέλεση των υποχρεώσεων του εν λόγω υπεργολάβου επεξεργασίας φέρει ο υπεύθυνος επεξεργασίας. Ωστόσο, ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία θα παραμείνει υπόλογος έναντι του υπευθύνου επεξεργασίας, υπό την έννοια ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει τη δυνατότητα να εγείρει συμβατική αξίωση κατά του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία, εάν ο εν λόγω εκτελών την επεξεργασία δεν ορίσει τις ίδιες υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων στις συμβάσεις υπεργολαβίας της επεξεργασίας.
65. Οι εκτελούντες την επεξεργασία έχουν την υποχρέωση να θέτουν στη διάθεση του υπευθύνου επεξεργασίας όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την απόδειξη της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο η) του ΓΚΠΔ. Ως εκ τούτου, κατόπιν αιτήματος του υπευθύνου επεξεργασίας, ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παρέχει τις συμβάσεις υπεργολαβίας μεταξύ του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία και των πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία.

⁵⁶ Στην κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ — ΕΕΠΔ 2/2021 σχετικά με την εκτελεστική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες, το ΕΣΠΔ και ο ΕΕΠΔ τόνισαν ότι η απαίτηση του άρθρου 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τα συμβαλλόμενα μέρη στο πλαίσιο της σύναψης σχέσης μεταξύ εκτελούντων την επεξεργασία (παράγραφος 66).

⁵⁷ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 160: «*Η επιβολή των «ίδιων» υποχρεώσεων θα πρέπει να ερμηνεύεται βάσει λειτουργικών –παρά βάσει τυπικών–κριτηρίων: δεν είναι αναγκαίο η σύμβαση να περιλαμβάνει ακριβώς την ίδια διατύπωση που χρησιμοποιείται στη σύμβαση μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία, όμως θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι υποχρεώσεις είναι, κατ' ουσίαν, οι ίδιες.*» Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι όταν δύο εκτελούντες την επεξεργασία βασίζονται στην τρίτη ενότητα των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων (διαβίβαση από εκτελούντα την επεξεργασία σε εκτελούντα την επεξεργασία), παρέχεται πρόσθετη διαβεβαίωση από τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία. Βάσει της ρήτρας 8.1.δ των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων, ο αρχικός εξαγωγέας δεδομένων (ο αρχικός εκτελών την επεξεργασία) εγγυάται ότι έχει επιβάλει στον εισαγωγέα δεδομένων (υπεργολάβο επεξεργασίας) τις ίδιες υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων με εκείνες με εκείνες που ορίζονται στη σύμβαση ή σε άλλη νομική πράξη βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εξαγωγέα των δεδομένων.

66. Από την άποψη αυτή, οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία («ΤΣΡ»)⁵⁸ και οι ΤΣΡ για τις διεθνείς διαβιβάσεις⁵⁹ παρέχουν στον υπεύθυνο επεξεργασίας τη δυνατότητα να ζητήσει αντίγραφο της σύμβασης υπεργολαβίας μεταξύ του αρχικού εκτελούντος την επεξεργασία και των πρόσθετων εκτελούντων την επεξεργασία. Η δυνατότητα αυτή προβλέπεται επίσης από τρεις ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας-εκτελούντων την επεξεργασία που έχουν εγκριθεί από τις εποπτικές αρχές⁶⁰. Η δυνατότητα αυτή αποτελεί έκφραση του δικαιώματος ελέγχου του υπευθύνου επεξεργασίας βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο η) του ΓΚΠΔ. Εάν ζητηθεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να παράσχει ένα τέτοιο αντίγραφο.
67. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι οι ΤΣΡ δεν ρυθμίζουν κατά πόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας *πρέπει να ζητήσει* ένα τέτοιο αντίγραφο προκειμένου να συμμορφωθεί με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.
68. Στο ίδιο πνεύμα, το αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας επιλέξει ή όχι να ζητήσει ένα τέτοιο αντίγραφο δεν μπορεί να καθορίσει την ευθύνη του υπευθύνου επεξεργασίας. Σε κάθε περίπτωση, ο εκτελών την επεξεργασία φέρει επίσης νομικές και συμβατικές υποχρεώσεις που τον υποχρεώνουν να επιβάλει τις ίδιες υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων με εκείνες στην αρχική σύμβαση.

⁵⁸ Στο τμήμα 7 σχετικά με τη χρήση υπεργολάβων επεξεργασίας, το άρθρο 7 παράγραφος 7 στοιχείο γ) των ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας-εκτελούντων την επεξεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπει τα εξής: «Κατόπιν αιτήματος του υπευθύνου επεξεργασίας, ο εκτελών την επεξεργασία παρέχει στον υπεύθυνο επεξεργασίας αντίγραφο της συμφωνίας με τον υπεργολάβο και κάθε τυχόν μεταγενέστερης πράξης τροποποίησής της. Στον βαθμό που είναι αναγκαίο για την προστασία επαγγελματικών απορρήτων ή άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να απαλείψει τις εμπιστευτικές πληροφορίες από το κείμενο της συμφωνίας πριν από την κοινοποίηση του αντιγράφου.» Εκτελεστική απόφαση 2021/915 της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2021, για τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του άρθρου 29 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (στο εξής «ΤΣΡ της Επιτροπής μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία»).

⁵⁹ Η δεύτερη ενότητα (διαβίβαση από υπεύθυνο επεξεργασίας προς εκτελούντα την επεξεργασία), ρήτρα 9 στοιχείο γ) των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων προβλέπει τα εξής: «Ο εισαγωγέας των δεδομένων παρέχει, κατόπιν αιτήματος του εξαγωγέα των δεδομένων ή του υπευθύνου επεξεργασίας, αντίγραφο της συμφωνίας με τον υπεργολάβο επεξεργασίας και οποιεσδήποτε μεταγενέστερες τροποποιήσεις. Στον βαθμό που είναι αναγκαίο για την προστασία επαγγελματικών απορρήτων ή άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο εισαγωγέας των δεδομένων μπορεί να απαλείψει κείμενο της συμφωνίας πριν από την κοινοποίηση του αντιγράφου.» Επιπλέον, η τρίτη ενότητα (εκτελών την επεξεργασία προς εκτελούντα την επεξεργασία) προβλέπει ότι «Ο εισαγωγέας των δεδομένων παρέχει, κατόπιν αιτήματος του εξαγωγέα των δεδομένων ή του υπευθύνου επεξεργασίας, αντίγραφο της συμφωνίας με τον υπεργολάβο επεξεργασίας και οποιεσδήποτε μεταγενέστερες τροποποιήσεις. Στον βαθμό που είναι αναγκαίο για την προστασία επαγγελματικών απορρήτων ή άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο εισαγωγέας των δεδομένων μπορεί να απαλείψει κείμενο της συμφωνίας πριν από την κοινοποίηση του αντιγράφου.» Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2021/914 της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2021, σχετικά με τις τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (στο εξής «ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων»).

⁶⁰ Τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που υποβλήθηκαν από την εποπτική αρχή της Δανίας για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, ιδίως ρήτρα 7.5· τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που υποβλήθηκαν από την εποπτική αρχή της Λιθουανίας για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, ιδίως ρήτρα 18· τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που υποβλήθηκαν από την εποπτική αρχή της Σλοβενίας για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, ιδίως ρήτρα 6.5.

69. Ωστόσο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν έχει καθήκον να ζητεί συστηματικά τις συμβάσεις υπεργολαβίας της επεξεργασίας προκειμένου να ελέγχει κατά πόσον οι υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων που προβλέπονται στην αρχική σύμβαση εκπληρώνονται και από τους μετέπειτα φορείς της αλυσίδας επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αξιολογεί, κατά περίπτωση, κατά πόσον η αίτηση λήψης αντιγράφου των εν λόγω συμβάσεων ή η ανά πάσα στιγμή επανεξέτασή τους είναι αναγκαία προκειμένου να είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωση υπό το πρίσμα της αρχής της ευθύνης. Στο πλαίσιο της άσκησης του δικαιώματος ελέγχου βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο η), ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να διαθέτει διαδικασία για τη διεξαγωγή εκστρατειών ελέγχου προκειμένου να ελέγχει, μέσω δειγματοληπτικών επαληθεύσεων, ότι οι συμβάσεις με τους υπεργολάβους επεξεργασίας του περιέχουν τις αναγκαίες υποχρεώσεις προστασίας των δεδομένων.
70. Συνεπώς, η ανάγκη να ζητηθεί αντίγραφο της σύμβασης υπεργολαβίας εξαρτάται από τις περιστάσεις της υπόθεσης. Για παράδειγμα, σε περίπτωση αμφιβολιών ως προς τη συμμόρφωση του εκτελούντος την επεξεργασία ή του υπεργολάβου επεξεργασίας με τις απαιτήσεις των άρθρων 28 παράγραφος 1 και 28 παράγραφος 4 ή κατόπιν αιτήματος της εποπτικής αρχής, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ζητήσει τη σύμβαση για την επανεξέτασή της (π.χ. σε περίπτωση που ο πρόσθετος εκτελών την επεξεργασία επηρεάζεται από παραβίαση δεδομένων ή σε περίπτωση άλλων δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών ή άλλων πληροφοριών που έχει στη διάθεσή του ο υπεύθυνος επεξεργασίας), π.χ. ενδέχεται να υπάρχουν τυποποιημένες συμβάσεις επεξεργασίας δεδομένων των υπεργολάβων επεξεργασίας που δεν πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 28 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ.
71. Για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το άρθρο 28 παράγραφος 1 υπό το πρίσμα της αρχής της λογοδοσίας, ένα αντίγραφο των συμβάσεων υπεργολαβίας μπορεί να βοηθήσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να αποδείξει ότι οι εκτελούντες την επεξεργασία και οι υπεργολάβοι επεξεργασίας τους οποίους χρησιμοποιεί παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης του εκτελούντος την επεξεργασία με το άρθρο 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ. Το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να μην είναι σε θέση να αξιολογήσει κατά πόσον οι διαβεβαιώσεις που παρέχονται σε σχέση με τον υπεργολάβο είναι επαρκείς χωρίς να έχει πρόσβαση και χωρίς να έχει αξιολογήσει το περιεχόμενο της σύμβασης υπεργολαβίας. Ενώ οι διαβεβαιώσεις μπορούν να παρέχονται γραπτώς βάσει της σύμβασης, οι συμβατικές ρήτρες δεν μπορούν -από μόνες τους- να αποδείξουν την αποτελεσματική εφαρμογή επαρκών διαβεβαιώσεων από τα συμβαλλόμενα μέρη.

2.2 Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ (διαβιβάσεις δεδομένων στην αλυσίδα επεξεργασίας - ερωτήματα 1.2 και 1.3)

72. Το ερώτημα 1.2 του αιτήματος αποσκοπεί στην παροχή διευκρινίσεων, σε περιπτώσεις διαβιβάσεων ή περαιτέρω διαβιβάσεων από έναν εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας) σε άλλον εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας), σχετικά με τον βαθμό στον οποίο ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει, στο πλαίσιο της υποχρέωσής του βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, να αξιολογεί την τεκμηρίωση από τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας) προκειμένου να μην υπονομεύεται το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αρχικές ή τις περαιτέρω διαβιβάσεις.
73. Το ερώτημα 1.3 αποσκοπεί στην παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το κατά πόσον η έκταση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 του ΓΚΠΔ, βάσει της απάντησης στο ερώτημα 1.2, ποικίλλει ανάλογα

με τον κίνδυνο που συνδέεται με τη δραστηριότητα επεξεργασίας. Εάν ναι, η εποπτική αρχή της Δανίας ζήτησε να γνωρίζει ποια είναι η έκταση των εν λόγω υποχρεώσεων για τις δραστηριότητες επεξεργασίας «χαμηλού κινδύνου» και «υψηλού κινδύνου».

Εισαγωγικές διευκρινίσεις

74. Για λόγους σαφήνειας, στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης παρέχονται ορισμένες εισαγωγικές διευκρινίσεις σχετικά με τα εν λόγω ερωτήματα.
75. Πρώτον, το ΕΣΠΑ κατανοεί τον όρο «διαβίβαση» κατά την έννοια που ορίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 του ΕΣΠΑ σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ του άρθρου 3 και των διατάξεων του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ⁶¹ οι οποίες παραπέμπουν επίσης στις κατευθυντήριες γραμμές 3/2018 του ΕΣΠΑ σχετικά με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ⁶². Όπως έχει ήδη υπογραμμιστεί από το ΕΣΠΑ, η εξ αποστάσεως πρόσβαση από τρίτη χώρα συνιστά διαβίβαση, εφόσον πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 του ΕΣΠΑ⁶³. Σε κάθε περίπτωση, η ύπαρξη διαβίβασης ενεργοποιεί την εφαρμογή του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ.
76. Δεύτερον, δεδομένου ότι το ερώτημα 1.2 αναφέρεται στις περιπτώσεις που ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) πραγματοποιεί μια αρχική ή περαιτέρω διαβίβαση σε άλλον εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας), ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι ο εξαγωγέας των δεδομένων. Ο εξαγωγέας των δεδομένων είναι εκτελών την επεξεργασία, ο οποίος διαβιβάζει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε άλλον εκτελούντα την επεξεργασία κατά μήκος της αλυσίδας για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας και όχι σε χωριστό υπεύθυνο επεξεργασίας. Εξαιρούνται, επομένως, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται σε χωριστούς υπευθύνους επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων και των διοικητικών αρχών τρίτων χωρών. Ως εκ τούτου, η ερμηνεία του άρθρου 48 ΓΚΠΔ δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ερωτημάτων αυτών.
77. Τρίτον, το ΕΣΠΑ επισημαίνει ότι το ερώτημα 1.2 αφορά τις διαβιβάσεις που πραγματοποιούνται κατά μήκος της αλυσίδας επεξεργασίας σύμφωνα με τις καταγεγραμμένες εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ. Αξίζει να επισημανθεί ότι εναπόκειται στον υπεύθυνο επεξεργασίας να αποφασίσει κατά πόσον είναι δυνατή η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτός του ΕΟΧ στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων επεξεργασίας που ανατίθενται στους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας). Ο εκτελών την επεξεργασία πραγματοποιεί αρχική ή περαιτέρω διαβίβαση μόνον κατ' εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας⁶⁴. Οι καταγεγραμμένες εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας όσον αφορά τις αρχικές

⁶¹ Κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 του ΕΣΠΑ σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της εφαρμογής του άρθρου 3 και των διατάξεων για τις διεθνείς διαβιβάσεις σύμφωνα με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ, έκδοση 2.0, που εκδόθηκαν στις 14 Φεβρουαρίου 2023. Η παράγραφος 9 των κατευθυντήριων γραμμών καθορίζει τα τρία σωρευτικά κριτήρια για τον χαρακτηρισμό μιας πράξης επεξεργασίας ως διαβίβασης και η ενότητα 2 περιγράφει λεπτομερώς τα εν λόγω κριτήρια.

⁶² Στις κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 του ΕΣΠΑ, η παράγραφος 12 παραπέμπει στις κατευθυντήριες γραμμές 3/2018 του ΕΣΠΑ σχετικά με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ, έκδοση 2.1, που εκδόθηκαν στις 12 Νοεμβρίου 2019 (με διορθωτικό της 7ης Ιανουαρίου 2020), σ. 5 και ενότητες 1-3. Βλ. ιδίως «δ) Εκτελών την επεξεργασία μη εγκαταστημένος στην Ένωση» στην ενότητα 2.

⁶³ Κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 του ΕΣΠΑ, παράγραφος 16.

⁶⁴ Άρθρο 29 του ΓΚΠΔ. Όπως υπενθυμίζεται από το ΕΣΠΑ, «Η σύμβαση θα πρέπει να καθορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με τις διαβιβάσεις σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του Κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ» (Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΑ, παράγραφος 119). Για παράδειγμα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιλέξει να απαγορεύσει τις διαβιβάσεις ή να τις επιτρέψει μόνο σε συγκεκριμένες χώρες.

ή τις περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταβιβάζονται στους εκτελούντες την επεξεργασία σε ολόκληρη την αλυσίδα επεξεργασίας⁶⁵.

78. Τέταρτον, το ΕΣΠΔ διευκρινίζει ότι η έννοια του κινδύνου που αναφέρεται στο ερώτημα 1.3 θα πρέπει να νοείται ως ο κίνδυνος για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία, κατά την έννοια των αιτιολογικών σκέψεων 75 και 76 του ΓΚΠΔ (όπως αναφέρεται στη σκέψη 35 ανωτέρω).

Η ευθύνη του υπευθύνου επεξεργασίας υφίσταται ακόμη και αν οι εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβοι επεξεργασίας) πραγματοποιούν τις αρχικές ή περαιτέρω διαβιβάσεις

79. Όσον αφορά την ουσία του αιτήματος, το ΕΣΠΔ διευκρίνισε ήδη ότι «(...) συντρέχει περίπτωση διαβίβασης όταν ο εκτελών την επεξεργασία (είτε βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 1 είτε βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 2 για συγκεκριμένη επεξεργασία, (...)) αποστέλλει δεδομένα σε άλλον εκτελούντα την επεξεργασία ή ακόμη και σε υπεύθυνο επεξεργασίας σε τρίτη χώρα σύμφωνα με τις εντολές του οικείου υπευθύνου επεξεργασίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο εκτελών την επεξεργασία ενεργεί ως εξαγωγέας δεδομένων για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας και πρέπει να διασφαλίζει ότι τηρούνται οι διατάξεις του κεφαλαίου V για τη συγκεκριμένη διαβίβαση σύμφωνα με τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης κατάλληλου εργαλείου διαβίβασης. Δεδομένου ότι η διαβίβαση είναι πράξη επεξεργασίας που διενεργείται για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, **ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι επίσης υπεύθυνος και θα μπορούσε να υπέχει ευθύνη βάσει του κεφαλαίου V, ενώ πρέπει επίσης να διασφαλίζει ότι ο εκτελών την επεξεργασία παρέχει επαρκείς διαβεβαιώσεις βάσει των διατάξεων του άρθρου 28.**»⁶⁶
80. Με άλλα λόγια, στην περίπτωση διαβίβασης, ακόμη και αν αυτή δεν πραγματοποιείται απευθείας από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, αλλά από τον εκτελούντα την επεξεργασία για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας εξακολουθεί να υπόκειται σε καθήκοντα που απορρέουν τόσο από το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ όσο και από το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ^{67 68}.

Η ευθύνη που απορρέει από το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ

81. Οι υποχρεώσεις του άρθρου 44 του ΓΚΠΔ⁶⁹ απευθύνονται τόσο στους εκτελούντες την επεξεργασία (στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης, οι οποίοι ενεργούν ως εξαγωγείς δεδομένων) όσο και στους υπευθύνους επεξεργασίας⁷⁰. Ως εκ τούτου, τόσο οι εκτελούντες την επεξεργασία όσο και οι

⁶⁵ Άρθρο 28 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ.

⁶⁶ Κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 19, η επισήμανση δική μας.

⁶⁷ Είναι επίσης σκόπιμο να αναφερθεί ότι το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ αναφέρεται στην τήρηση των απαιτήσεων του ΓΚΠΔ και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να ερμηνευθεί ότι περιλαμβάνει τις διατάξεις του κεφαλαίου V που αφορούν την αρχική ή περαιτέρω διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες. Στις διαβιβάσεις αυτές περιλαμβάνονται τόσο οι αρχικές όσο και οι περαιτέρω διαβιβάσεις, βλ. άρθρο 44 του ΓΚΠΔ.

⁶⁸ Για τους σκοπούς της παρούσας ενότητας της γνωμοδότησης, εξετάζονται τα καθήκοντα που απορρέουν από το άρθρο 44 και το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, δεδομένου ότι διευκρινίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας εξακολουθεί να υπόκειται σε όλες τις υποχρεώσεις που ισχύουν για τους υπευθύνους επεξεργασίας βάσει του ΓΚΠΔ.

⁶⁹ Το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ αναφέρεται στις διατάξεις του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ.

⁷⁰ Το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ αφορά τόσο τον «υπεύθυνο επεξεργασίας όσο και τον εκτελούντα την επεξεργασία» για τη συμμόρφωση με το κεφάλαιο V· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 101. Για τον λόγο αυτό, οι συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τα μέτρα που συμπληρώνουν τα εργαλεία διαβίβασης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με το επίπεδο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕ, έκδοση 2.0, που εγκρίθηκαν στις 18 Ιουνίου 2021 (στο εξής: συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ) ισχύουν για τους «εξαγωγείς δεδομένων» (είτε πρόκειται για υπευθύνους επεξεργασίας είτε για εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας) που επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα).

υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν υπονομεύεται από την αρχική ή την περαιτέρω διαβίβαση, ανεξάρτητα από τον λόγο για τον οποίο πραγματοποιείται η διαβίβαση⁷¹. Για παράδειγμα, τόσο ο υπεύθυνος επεξεργασίας όσο και ο εκτελών την επεξεργασία παραμένουν, καταρχήν, υπεύθυνοι, βάσει του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, για παράνομη αρχική ή περαιτέρω διαβίβαση⁷² και, ως εκ τούτου, θα μπορούσαν να θεωρηθούν αμφότεροι και ατομικά υπεύθυνοι σε περίπτωση παράβασης.

Η ευθύνη που απορρέει από το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ

82. Σύμφωνα με την αρχή της λογοδοσίας, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας υποχρεούνται να λαμβάνουν «κατάλληλα μέτρα» για την πρόληψη τυχόν παραβιάσεων των κανόνων που ορίζονται στον ΓΚΠΔ, προκειμένου να διασφαλίζεται το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων⁷³, καθώς και την πρόληψη των παραβιάσεων του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ. Η ευθύνη αυτή ισχύει πριν από την έναρξη της διαβίβασης και αναλαμβάνεται για όσο διάστημα τα διαβιβαζόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία στην τρίτη χώρα.
83. Όπως εξηγείται ανωτέρω στις παραγράφους 47-48, η *υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να επαληθεύει αν οι εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβοι επεξεργασίας) παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή των μέτρων που καθορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ*⁷⁴ θα πρέπει να εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τον κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Ωστόσο, η έκταση της εν λόγω επαλήθευσης θα ποικίλλει στην πράξη ανάλογα με τη φύση των οργανωτικών και τεχνικών μέτρων που καθορίζει ο υπεύθυνος επεξεργασίας με βάση, μεταξύ άλλων κριτηρίων, τον κίνδυνο που συνδέεται με την επεξεργασία⁷⁵. Εν προκειμένω, η ύπαρξη αρχικής ή περαιτέρω διαβίβασης σε τρίτες χώρες σε μετέπειτα φορείς της αλυσίδας επεξεργασίας μπορεί να αυξήσει τους κινδύνους που προκύπτουν από την επεξεργασία και, ως εκ τούτου, έχει αντίκτυπο στα «κατάλληλα» μέτρα που καθορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας⁷⁶.
84. Κατόπιν αιτήματος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας –επικουρούμενος από τον εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπεργολάβους επεξεργασίας– θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει στην αρμόδια εποπτική αρχή τη συμμόρφωσή του με τις απαιτήσεις του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ. Η κατάλληλη τεκμηρίωση θα μπορούσε να βασίζεται, μεταξύ άλλων, στις πληροφορίες που λαμβάνονται από τους εκτελούντες την επεξεργασία κατά την πρόσληψη των εκτελούντων την

⁷¹ Απόφαση ΔΕΕ, της 16ης Ιουλίου 2020, *Data Protection Commissioner κατά Facebook Ireland Ltd, Maximillian Schrems*, (στο εξής «απόφαση του Δικαστηρίου Schrems II»), υπόθεση C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, σκέψη 92.

⁷² Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να ζητήσει από τον εκτελούντα την επεξεργασία αποζημίωση που αντιστοιχεί στο μέρος της ευθύνης του, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 82 παράγραφος 5 του ΓΚΠΔ.

⁷³ Βλ. την ανωτέρω ενότητα σχετικά με το άρθρο 5 παράγραφος 2 και το άρθρο 24 παράγραφος 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

⁷⁴ Προς αποφυγή αμφιβολιών, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι τα «κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα» που αναφέρονται στο άρθρο 24 παράγραφος 1 και στο άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ δεν πρέπει να συγχέονται με τα «πρόσθετα μέτρα» που αναφέρονται στις συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ (παράγραφος 50: «Τα Πρόσθετα μέτρα» εξ ορισμού συμπληρώνουν τις εγγυήσεις που ήδη παρέχει το εργαλείο διαβίβασης του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ και κάθε άλλη ισχύουσα απαίτηση ασφάλειας (π.χ. τεχνικά μέτρα ασφάλειας) την οποία καθιερώνει ο ΓΚΠΔ (π.χ. τεχνικά μέτρα ασφάλειας)», σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 109 του ΓΚΠΔ και την απόφαση Schrems II του ΔΕΕ, σκέψη 133).

⁷⁵ Βλέπε τον ορισμό του κινδύνου, όπως εξηγείται στις παραγράφους 35 και 78.

⁷⁶ Η αιτιολογική σκέψη 116 του ΓΚΠΔ προβλέπει τα εξής: «Η διασυννοριακή διακίνηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτός της Ένωσης θέτει ενδεχομένως σε μεγαλύτερο κίνδυνο την ικανότητα των φυσικών προσώπων να ασκούν δικαιώματα προστασίας των δεδομένων, ιδίως για να προστατεύονται έναντι της παράνομης χρήσης ή κοινολόγησης των συγκεκριμένων πληροφοριών.»

επεξεργασία (υπεργολάβων επεξεργασίας)⁷⁷ (βλ. παραγράφους 54-56), αλλά και στη συνδρομή των εκτελούντων την επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο η) του ΓΚΠΔ (βλ. παραγράφους 51-52).

85. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας χρειάζεται επίσης όλες τις σχετικές πληροφορίες για να εκδώσει τις απαιτούμενες εντολές για τη διαβίβαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις αντίστοιχες τρίτες χώρες και για να είναι σε θέση να συμμορφωθεί με την αρχή της λογοδοσίας του άρθρου 5 παράγραφος 2 και του άρθρου 24 του ΓΚΠΔ, καθώς και με τις διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 1, του άρθρου 32 και του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ⁷⁸. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να αντιταχθεί ή να μην επιτρέψει την πρόσληψη πρόσθετου εκτελούντος την επεξεργασία όταν αυτό συνεπάγεται διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία (ως εξαγωγή) προς τον προβλεπόμενο πρόσθετο εκτελούντα την επεξεργασία (ως εισαγωγέας) βάσει των πληροφοριών που έλαβε.
86. Σύμφωνα με την παράγραφο 58 ανωτέρω, ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την τελική ευθύνη για κάθε παράβαση του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ όσον αφορά τη χρήση εκτελούντων την επεξεργασία (υπεργολάβων επεξεργασίας) και θα μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνος γι' αυτήν. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι οι πρακτικές δυσκολίες που επικαλούνται οι υπεύθυνοι επεξεργασίας όσον αφορά τον έλεγχο της απασχόλησης των υπεργολάβων επεξεργασίας από τον εκτελούντα την επεξεργασία —και οι οποίες ενδέχεται να καθιστούν δυσχερή την επαλήθευση των επαρκών διαβεβαιώσεων (επαρκών εγγυήσεων), ιδίως σχετικά με τις διαβιβάσεις σε τρίτες χώρες— δεν απαλλάσσουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας από τις ευθύνες του όσον αφορά την επεξεργασία⁷⁹.
87. Ενδεικτικά παραδείγματα της τεκμηρίωσης που πρέπει να αξιολογεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας και να είναι σε θέση να επιδεικνύει στην αρμόδια εποπτική αρχή περιγράφονται κατωτέρω (χαρτογράφηση της διαβίβασης, λόγος που αναφέρθηκε για τη διαβίβαση και, κατά περίπτωση, εκτίμηση του αντικτύπου της διαβίβασης και συμπληρωματικά μέτρα).

Η χαρτογράφηση της διαβίβασης:

88. Ως πρώτο βήμα, όταν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα διαβιβάζονται σε τρίτες χώρες σε σχέση με τη χρήση εκτελούντων την επεξεργασία (υπεργολάβων επεξεργασίας), ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αξιολογεί και να είναι σε θέση να επιδείξει έγγραφα σχετικά με τη χαρτογράφηση των

⁷⁷ Βλ. επίσης τη ρήτρα 9 στοιχείο α) της ενότητας 3 (εκτελών την επεξεργασία προς εκτελούντα την επεξεργασία) των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων και το παράρτημα ΙΙΙ αυτής· βλ. επίσης τη ρήτρα 9 στοιχείο α) της δεύτερης ενότητας (υπεύθυνος επεξεργασίας προς εκτελούντα την επεξεργασία)· και τη ρήτρα 7.7 στοιχείο α) των ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το παράρτημα ΙV «Κατάλογος υπεργολάβων επεξεργασίας». Τόσο το παράρτημα ΙΙ των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων όσο και το παράρτημα ΙV των ΤΣΡ της Επιτροπής μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία πρέπει να συμπληρώνονται με τις ακόλουθες πληροφορίες για τους υπεργολάβους επεξεργασίας σε περίπτωση ειδικής άδειας από τον υπεύθυνο επεξεργασίας: όνομα, διεύθυνση, καθώς και όνομα, θέση και στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου επικοινωνίας και περιγραφή της επεξεργασίας. Επιπλέον, στο παράρτημα Ι των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων, στο μέρος Β «Περιγραφή διαβίβασης» περιλαμβάνεται η φράση «Για διαβιβάσεις σε εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας), να διευκρινιστεί επίσης το αντικείμενο, η φύση και η διάρκεια της επεξεργασίας». Ομοίως, το παράρτημα ΙΙ των ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία περιλαμβάνει τη φράση «Για την επεξεργασία από εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας), να διευκρινιστεί επίσης το αντικείμενο, η φύση και η διάρκεια της επεξεργασίας».

⁷⁸ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 152, υποσημείωση 69.

⁷⁹ CEF Report on Cloud Services, σ. 16.

διαβιβάσεων⁸⁰. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να διασφαλίζει ότι η χαρτογράφηση της διαβίβασης πραγματοποιείται από τον εξαγωγέα (ο οποίος επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του), ορίζοντας ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται (συμπεριλαμβανομένης της εξ αποστάσεως πρόσβασης), πού και για ποιους σκοπούς⁸¹. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να βασιστεί σε αυτήν τη χαρτογράφηση και, εάν είναι απαραίτητο, να την συμπληρώσει. Για παράδειγμα, όταν η χαρτογράφηση που λαμβάνει ο υπεύθυνος επεξεργασίας φαίνεται ελλιπής⁸², ανακριβής ή εγείρει ερωτήματα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ζητά πρόσθετες πληροφορίες, να επαληθεύει τις πληροφορίες και να τις συμπληρώνει/διορθώνει εάν χρειάζεται.

89. Ο ελεγκτής θα πρέπει να λάβει αυτές τις πληροφορίες⁸³ πριν από την πρόσληψη ενός πρόσθετου εκτελούντος την επεξεργασία. Θα πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας υπόκειται σε ειδικές απαιτήσεις διαφάνειας όσον αφορά τις διαβιβάσεις σε τρίτες χώρες σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο στ), το άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο στ), το άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και το άρθρο 15 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ και την απαίτηση τήρησης αρχείων των δραστηριοτήτων επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχεία δ) και ε) του ΓΚΠΔ. Προκειμένου να πληροί αυτές τις απαιτήσεις, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να γνωρίζει πού βρίσκονται οι υπεργολάβοι επεξεργασίας και πού πραγματοποιούνται οι διαβιβάσεις – συμπεριλαμβανομένης της απομακρυσμένης πρόσβασης—⁸⁴.

Ο λόγος της διαβίβασης που χρησιμοποιήθηκε και, κατά περίπτωση, η εκτίμηση του αντικτύπου της διαβίβασης και τα πρόσθετα μέτρα:

90. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αξιολογεί και να είναι σε θέση να αποδεικνύει τεκμηρίωση⁸⁵ σχετικά με τον λόγο διαβίβασης στον οποίο βασίζεται ο εξαγωγέας σύμφωνα με τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας⁸⁶. Αυτό σημαίνει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να λαμβάνει αυτές τις πληροφορίες από τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας)/εξαγωγείς πριν από τις διαβιβάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ υπενθύμισε ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας υπόκειται σε ειδικές απαιτήσεις διαφάνειας όσον αφορά την «ύπαρξη ή την απουσία απόφασης επάρκειας» βάσει του άρθρου 45 του ΓΚΠΔ ή τις «κατάλληλες διαβεβαιώσεις» που παρέχονται σύμφωνα με το άρθρο 46 του ΓΚΠΔ (άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο στ), άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο στ) και άρθρο 15 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ⁸⁷).
91. Όσον αφορά την έκταση της υποχρέωσης του υπευθύνου επεξεργασίας να αξιολογεί την εν λόγω τεκμηρίωση, αυτή εξαρτάται από το είδος του λόγου που χρησιμοποιείται για την αρχική ή την

⁸⁰ Ο όρος «χαρτογράφηση» αναφέρεται στο πρώτο βήμα («Γνώση των διαβιβάσεών σας») των Συστάσεων 01/2020 του ΕΣΠΔ, ενότητα 2.1 «Βήμα 1: Γνώση των διαβιβάσεών σας» Αυτό το πρώτο βήμα εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τον λόγο της διαβίβασης.

⁸¹ Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι σκοποί καθορίζονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, μαζί με τα «Μέσα ουσιώδους σημασίας» της επεξεργασίας (βλ. κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ 07/2020, παράγραφος 40).

⁸² Π.χ., εάν η χαρτογράφηση δεν προσδιορίζει τη θέση των υπεργολάβων επεξεργασίας ή εάν οι διαβιβάσεις με τη μορφή εξ αποστάσεως πρόσβασης δεν αναφέρονται στη χαρτογράφηση κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησής τους.

⁸³ Όπως εξηγείται παραπάνω στις παραγράφους 54-56.

⁸⁴ Η εν λόγω χαρτογράφηση είναι επίσης απαραίτητη όταν τα μέρη συμπληρώνουν τα σχετικά παραρτήματα των ΤΣΡ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων και των ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλ. υποσημείωση 80 ανωτέρω).

⁸⁵ Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, ενότητα 2.2. «Βήμα 2: Προσδιορισμός των εργαλείων διαβιβάσεων στα οποία βασίζεστε».

⁸⁶ Άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ.

⁸⁷ Κατευθυντήριες γραμμές 01/2022 του ΕΣΠΔ (δικαίωμα πρόσβασης), παράγραφος 122.

περαιτέρω διαβίβαση από τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας) (ως εξαγωγείς δεδομένων)⁸⁸:

92. Διαβιβάσεις μπορούν να πραγματοποιούνται βάσει **απόφασης επάρκειας** εάν, σύμφωνα με το άρθρο 45 του ΓΚΠΔ, η Επιτροπή έχει αποφασίσει ότι μια τρίτη χώρα, ένα έδαφος ή ένας ή περισσότεροι συγκεκριμένοι τομείς εντός της εν λόγω τρίτης χώρας, ή ότι ένας διεθνής οργανισμός διασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας. Για να εκτιμήσει αν το επίπεδο προστασίας είναι επαρκές, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη - μεταξύ άλλων κριτηρίων - τους κανόνες για την περαιτέρω διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε άλλη τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό που ισχύουν για την εν λόγω χώρα ή διεθνή οργανισμό, τη νομολογία, καθώς και τα αποτελεσματικά και εκτελεστά δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων και την αποτελεσματική διοικητική και δικαστική προσφυγή για τα υποκείμενα των δεδομένων των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται⁸⁹.
93. Στο πλαίσιο αυτό, όταν η διαβίβαση πραγματοποιείται από εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας) (για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας) βάσει απόφασης επάρκειας σύμφωνα με το άρθρο 45 ΓΚΠΔ, ο βαθμός επαλήθευσης που απαιτείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ προκειμένου να αποδειχθεί ότι ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) παρέχει επαρκείς διαβεβαιώσεις όσον αφορά τη συμμόρφωση με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ θα πρέπει να καλύπτει τα ακόλουθα στοιχεία:
- αν η απόφαση περί επάρκειας είναι σε ισχύ⁹⁰,
 - και εάν οι διαβιβάσεις που πραγματοποιούνται για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω απόφασης (π.χ. κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή τομείς)⁹¹.
94. Όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από έναν εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας) (για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας) βάσει απόφασης επάρκειας υπόκεινται σε **περαιτέρω διαβίβαση** από την εν λόγω τρίτη χώρα, δεν θα πρέπει επίσης να υπονομεύεται το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εγγυάται ο ΓΚΠΔ για την εν

⁸⁸Σύμφωνα με τις καταγεγραμμένες εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας όσον αφορά τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στους μεταγενέστερους φορείς κατά μήκος της αλυσίδας επεξεργασίας.

⁸⁹ Βλ. άρθρο 45 του ΓΚΠΔ και Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 Σημεία αναφοράς για την επάρκεια, WP 254, που εκδόθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2017 και εγκρίθηκε από το ΕΣΠΔ στις 25 Μαΐου 2018, σ. 8: «Οι περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον αρχικό αποδέκτη της πρώτης διαβίβασης δεδομένων θα πρέπει να επιτρέπονται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο περαιτέρω αποδέκτης (δηλαδή ο αποδέκτης της περαιτέρω διαβίβασης) υπόκειται επίσης σε κανόνες (συμπεριλαμβανομένων των συμβατικών κανόνων) που εξασφαλίζουν επαρκές επίπεδο προστασίας και ακολουθεί τις σχετικές εντολές κατά την επεξεργασία δεδομένων για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας. Το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων των οποίων τα δεδομένα διαβιβάζονται δεν πρέπει να υπονομεύεται από την περαιτέρω διαβίβαση. Αν δεν υπάρχει απόφαση επάρκειας, ο αρχικός αποδέκτης των δεδομένων που διαβιβάζονται από την ΕΕ υποχρεούται να εξασφαλίζει ότι παρέχονται κατάλληλες εγγυήσεις για τις περαιτέρω διαβιβάσεις. Τέτοιες περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων θα πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο για περιορισμένους και συγκεκριμένους σκοπούς και στο μέτρο που υφίσταται νόμιμος λόγος για την οικεία επεξεργασία.»

⁹⁰ Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 19: «Εάν διαβιβάζετε [ο εξαγωγέας δεδομένων] δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες, περιοχές ή τομείς που καλύπτονται από απόφαση επάρκειας της Επιτροπής (στον βαθμό που ισχύει), δεν υποχρεούστε να λάβετε περαιτέρω μέτρα όπως περιγράφεται στις παρούσες συστάσεις. Ωστόσο, πρέπει να παρακολουθείτε αν οι αποφάσεις επάρκειας που αφορούν τις διαβιβάσεις σας ανακαλούνται ή ακυρώνονται»

⁹¹ Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 19.

λόγω περαιτέρω διαβίβαση⁹². Εν προκειμένω, σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ, κάθε απόφαση επάρκειας που εκδίδεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλύπτει, μεταξύ άλλων, τους κανόνες των τρίτων χωρών που διέπουν τις περαιτέρω διαβιβάσεις. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι ο μόνος που υποχρεούται να ελέγχει τις εν λόγω απαιτήσεις.

95. Όσον αφορά την υποχρέωση που υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, αυτό σημαίνει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να διασφαλίζει ότι ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) παρέχει «επαρκείς διαβεβαιώσεις» επίσης σε σχέση με τις περαιτέρω διαβιβάσεις που πραγματοποιούνται από εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας) σε κατάλληλη χώρα.
96. Ελλείψει απόφασης επάρκειας, οι διαβιβάσεις μπορούν να γίνονται με την προϋπόθεση της παροχής «**κατάλληλων εγγυήσεων**» σύμφωνα με το **άρθρο 46 ΓΚΠΔ**. Στην περίπτωση αυτή, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να αξιολογήσει τις κατάλληλες εγγυήσεις που έχουν τεθεί σε εφαρμογή και να είναι προσεκτικός όσον αφορά τυχόν προβληματικές νομοθετικές διατάξεις που θα μπορούσαν να εμποδίσουν τον υπεργολάβο επεξεργασίας να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που καθορίζονται στη σύμβασή του με τον αρχικό εκτελούντα την επεξεργασία⁹³. Πιο συγκεκριμένα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να διασφαλίζει ότι διενεργείται μια τέτοια εκτίμηση του αντικτύπου της διαβίβασης⁹⁴, σύμφωνα με τη νομολογία⁹⁵, και όπως εξηγείται στις συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ. Η τεκμηρίωση σχετικά με τις κατάλληλες διαβεβαιώσεις που έχουν θεσπιστεί, την εκτίμηση του αντικτύπου της διαβίβασης και τα πιθανά πρόσθετα μέτρα θα πρέπει να προσκομίζεται από τον εκτελούντα την επεξεργασία/εξαγωγέα⁹⁶ (κατά περίπτωση, σε συνεργασία με τον εκτελούντα την επεξεργασία/εισαγωγέα⁹⁷). Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να βασιστεί στην εκτίμηση που έχει εκπονήσει ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) και, εάν είναι απαραίτητο, να τη συμπληρώσει. Για παράδειγμα, όταν η εκτίμηση που λαμβάνει ο υπεύθυνος επεξεργασίας φαίνεται ελλιπής, ανακριβής ή εγείρει ερωτήματα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ζητά πρόσθετες πληροφορίες, να επαληθεύει τις πληροφορίες και να τις συμπληρώνει/διορθώνει εάν χρειάζεται, έχοντας κατά νου ότι η εκτίμηση θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ και τα βήματα που ορίζονται σε αυτές⁹⁸. Αυτό περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των σχετικών νόμων και

⁹² Βλ. άρθρο 44 του ΓΚΠΔ: «οι προϋποθέσεις που θεσπίζονται στο παρόν κεφάλαιο τηρούνται (...) μεταξύ άλλων για περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό σε άλλη τρίτη χώρα ή άλλο διεθνή οργανισμό».

⁹³ Εν προκειμένω, βλ. απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Schrems II, σκέψεις 132 και 133, όπου ο συμβατικός χαρακτήρας των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων τονίζεται από το ΔΕΕ.

⁹⁴ Η αξιολόγηση αυτή εξηγείται λεπτομερέστερα στις συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, βήμα 3 με τίτλο «Αξιολόγηση του εάν το εργαλείο διαβίβασης του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ στο οποίο βασίζεστε είναι αποτελεσματικό υπό το πρίσμα όλων των συνθηκών που περιβάλλουν τη διαβίβαση».

⁹⁵ Απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Schrems II, σκέψη 134.

⁹⁶ Συστάσεις 1/2022 του ΕΣΠΔ σχετικά με την αίτηση έγκρισης και τα στοιχεία και τις αρχές που πρέπει να περιέχονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες για τους υπευθύνους επεξεργασίας (άρθρο 47 του ΓΚΠΔ), που εγκρίθηκαν στις 20 Ιουνίου 2023, έκδοση 2.1, παράγραφος 10: «(...) αποτελεί, για παράδειγμα, ευθύνη κάθε εξαγωγέα δεδομένων να αξιολογεί, για κάθε διαβίβαση, κατά περίπτωση, εάν υπάρχει ανάγκη εφαρμογής πρόσθετων μέτρων προκειμένου να παρασχεθεί ένα επίπεδο προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που παρέχεται από τον ΓΚΠΔ».

⁹⁷ Στην απόφαση Schrems II του ΔΕΕ, σκέψη 134, το ΔΕΕ επισήμανε ότι η εν λόγω διαδικασία επαλήθευσης μπορεί να διενεργηθεί σε συνεργασία με τον εισαγωγέα κατά περίπτωση. Βλ. επίσης συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, ενότητα 4.

⁹⁸ Βλέπε ειδικότερα «Βήμα 3: Αξιολόγηση του εάν το εργαλείο διαβίβασης του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ στο οποίο βασίζεστε είναι αποτελεσματικό υπό το πρίσμα όλων των συνθηκών που περιβάλλουν τη διαβίβαση», «Βήμα

πρακτικών υπό το πρίσμα όλων των περιστάσεων της διαβίβασης⁹⁹ και τον προσδιορισμό κατάλληλων συμπληρωματικών μέτρων, εφόσον είναι αναγκαίο¹⁰⁰. Στο πλαίσιο αυτό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στο αν ο εξαγωγέας των δεδομένων, δηλαδή ο εκτελών την επεξεργασία ή ο υπεργολάβος επεξεργασίας, έχει αξιολογήσει εάν υπάρχουν νομοθετικές διατάξεις ή/και πρακτικές της τρίτης χώρας που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα των κατάλληλων διαβεβαιώσεων σχετικά με τον λόγο για τη διαβίβαση στις οποίες βασίζεται ο εξαγωγέας¹⁰¹, ιδίως λόγω της νομοθεσίας και των πρακτικών που διέπουν την πρόσβαση στα διαβιβαζόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τις δημόσιες αρχές της τρίτης χώρας¹⁰².

97. Επιπλέον, και όπως και οι διαβιβάσεις βάσει απόφασης επάρκειας (άρθρο 45 του ΓΚΠΔ, βλ. ανωτέρω στις παραγράφους 94 και 95), όταν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται από εκτελούντα την επεξεργασία (υπεργολάβο επεξεργασίας) βάσει κατάλληλων διαβεβαιώσεων βάσει του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ, η υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ καλύπτει επίσης τη διασφάλιση ότι ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) παρέχει **επαρκείς διαβεβαιώσεις όσον** αφορά τις περαιτέρω διαβιβάσεις. Οι κατάλληλες διαβεβαιώσεις σύμφωνα με το άρθρο 46 του ΓΚΠΔ περιλαμβάνουν συνήθως διατάξεις που θεσπίζουν κανόνες που θα διέπουν τυχόν περαιτέρω διαβιβάσεις¹⁰³. Αυτό σημαίνει ότι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεν χρειάζεται να επαληθεύουν αν οι εν λόγω κανόνες είναι σύμφωνοι με τις απαιτήσεις του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να είναι σε θέση να επιδεικνύουν τεκμηρίωση σχετικά με τις εν λόγω περαιτέρω διαβιβάσεις. Αυτό σημαίνει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να λαμβάνει αυτές τις πληροφορίες από τους εκτελούντες την επεξεργασία (υπεργολάβους επεξεργασίας)/εξαγωγείς, αποδεικνύοντας ότι οι εισαγωγείς συμμορφώνονται πράγματι με τις απαιτήσεις για τις περαιτέρω διαβιβάσεις, όπως ορίζονται στο κατάλληλο μέσο διασφάλισης.

2.3 Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28, παράγραφος 3, στοιχείο α), του ΓΚΠΔ (ερώτηση 2)

98. Για να διασφαλιστεί η διαφανής κατανομή των ευθυνών και των υποχρεώσεων τόσο εσωτερικά (μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία) όσο και εξωτερικά έναντι των υποκειμένων των δεδομένων και των ρυθμιστικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3

4: Εφαρμογή πρόσθετων μέτρων» και «Βήμα 6: Επαναξιολόγηση σε τακτά χρονικά διαστήματα», όπως εξηγείται στις συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ.

⁹⁹ Απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Schrems II, σκέψη 126. Βλ. επίσης συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, ενότητα 2.3. «Βήμα 3: Αξιολόγηση του εάν το εργαλείο διαβίβασης του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ στο οποίο βασίζεστε είναι αποτελεσματικό υπό το πρίσμα όλων των συνθηκών που περιβάλλουν τη διαβίβαση» και ιδίως την παράγραφο 33. Στην απόφαση Schrems II του ΔΕΕ, σκέψη 134, το ΔΕΕ επισήμανε ότι η εν λόγω διαδικασία επαλήθευσης μπορεί να διενεργηθεί σε συνεργασία με τον εισαγωγέα κατά περίπτωση (βλ. επίσης συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 30).

¹⁰⁰ Το Δικαστήριο δήλωσε ότι είναι είναι πρωτίστως καθήκον του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία να ελέγχει κατά περίπτωση και, ενδεχομένως, σε συνεργασία με τον αποδέκτη της διαβίβασης κατά πόσον το δίκαιο της τρίτης χώρας προορισμού διασφαλίζει προσήκουσα, υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται βάσει τυποποιημένων ρητρών προστασίας δεδομένων, παρέχοντας, εν ανάγκη, εγγυήσεις πέραν εκείνων τις οποίες προσφέρουν οι ρήτρες αυτές (ΔΕΕ, απόφαση Schrems II, σκέψη 134). Βλέπε επίσης Συστάσεις ΕΣΠΔ 01/2020, ενότητα 2.4., «Βήμα 4: Εφαρμογή πρόσθετων μέτρων»

¹⁰¹ Βλ. Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, ενότητα 2.3 («Βήμα 3»).

¹⁰² Βλ. συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφοι 41 και επόμενες.

¹⁰³ Βλ. π.χ. ρήτρα 8.7 (Πρώτη ενότητα), αντίστοιχα 8.8 (δεύτερη και τρίτη ενότητα) των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων (Εκτελεστική απόφαση 2021/914 της Επιτροπής) της 4/6/2021.

του ΓΚΠΔ, κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από εκτελούντα την επεξεργασία πρέπει να διέπεται από σύμβαση ή άλλη νομική πράξη βάσει του δικαίου της ΕΕ ή του κράτους μέλους¹⁰⁴ μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία. Σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ, η σύμβαση ορίζει, ειδικότερα, ότι ο εκτελών την επεξεργασία «επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία». Η ίδια διάταξη προβλέπει επίσης ότι «σε αυτήν την περίπτωση, ο εκτελών την επεξεργασία ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την εν λόγω νομική απαίτηση πριν από την επεξεργασία, εκτός εάν το εν λόγω δίκαιο απαγορεύει αυτού του είδους την ενημέρωση για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος».

99. Το αίτημα αναφέρεται στην ύπαρξη συμβάσεων που περιλαμβάνουν δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο κατόπιν εντολής του υπευθύνου επεξεργασίας εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο από τον νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού φορέα (παραλείποντας την αναφορά στο δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους). Στο πλαίσιο αυτό, υποβλήθηκαν στο ΕΣΠΔ διάφορα ερωτήματα, τα οποία εξετάζονται από κοινού στην ενότητα κατωτέρω:

2. Πρέπει μια σύμβαση ή άλλη νομική πράξη βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ να περιέχει την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία» (είτε αυτολεξεί είτε με πολύ παρεμφερείς όρους) προκειμένου να είναι σύμφωνη με τον ΓΚΠΔ;

2α Εάν η απάντηση στο ερώτημα 2 είναι αρνητική, όταν μια σύμβαση ή άλλη νομική πράξη βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους διευρύνει την εξαίρεση του άρθρου 28, παράγραφος 3, στοιχείο α) του ΓΚΠΔ ώστε να καλύπτει και το δίκαιο τρίτης χώρας (π.χ. εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του νόμου ή δεσμευτικής εντολής κρατικού οργάνου), αποτελεί αυτό από μόνο του παράβαση του άρθρου 28, παράγραφος 3, στοιχείο α) του ΓΚΠΔ;

100. Οι κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ υπενθυμίζουν «τη σημασία της προσεκτικής διαπραγματεύσεως και κατάρτισης των συμφωνιών επεξεργασίας» όσον αφορά οποιαδήποτε νομική απαίτηση της ΕΕ ή του κράτους μέλους στην οποία υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία¹⁰⁵. Όσον αφορά το περιεχόμενό τους, οι κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕDPB επισημαίνουν ότι η σύμβαση «μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία πρέπει να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 28 του ΓΚΠΔ προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα συμμορφούμενος προς τον ΓΚΠΔ. Κάθε τέτοια συμφωνία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ειδικές αρμοδιότητες των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία. Μολονότι το άρθρο 28 προβλέπει έναν κατάλογο σημείων που πρέπει να ρυθμίζει κάθε σύμβαση η οποία διέπει τη σχέση μεταξύ των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία, εντούτοις καταλείπει κάποιο περιθώριο για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων μεταξύ των μερών των εν λόγω συμβάσεων.¹⁰⁶ Το

¹⁰⁴ Στο εξής, ο όρος «σύμβαση» θα χρησιμοποιείται για να αναφέρεται σε «σύμβαση ή άλλη νομική πράξη υπαγόμενη στο δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους».

¹⁰⁵ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 121.

¹⁰⁶ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 109.

περιθώριο διαπραγμάτευσης περιορίζεται από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ.

101. Πρώτα απ' όλα, η δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο κατόπιν καταγεγραμμένων εντολών του υπεύθυνου επεξεργασίας αποτελεί βασικό στοιχείο της σύμβασης.
102. Ωστόσο, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ, οι εκτελούντες την επεξεργασία μπορούν να επεξεργάζονται νομίμως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα - πέραν των καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας - προκειμένου να συμμορφωθούν με νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία της ΕΕ ή των κρατών μελών (εφεξής "**νομική απαίτηση της ΕΕ/του κράτους μέλους**"). Η ίδια διάταξη απαιτεί επίσης τη δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας — εκ των προτέρων — όταν υπάρχει νομική απαίτηση της ΕΕ/κράτους μέλους για την επεξεργασία/διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό, εκτός εάν το εν λόγω δίκαιο απαγορεύει τις εν λόγω πληροφορίες για σημαντικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος. Η δέσμευση αυτή περιλαμβάνεται ρητά, με διατύπωση πολύ παρόμοια με εκείνη του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ, στις ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία της Επιτροπής¹⁰⁷ και σε διάφορες τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες, ιδίως στις ΤΣΡ που έχουν υιοθετηθεί από τις δανικές¹⁰⁸,

¹⁰⁷Βλέπε ιδίως ρήτρα 7.1 στοιχείο α) και ρήτρα 7.8 στοιχείο α):

- Ρήτρα 7.1. στοιχείο α: «Ο εκτελών την επεξεργασία επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία. Στην περίπτωση αυτή, ο εκτελών την επεξεργασία ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την εν λόγω νομική απαίτηση πριν από την επεξεργασία, εκτός εάν το εν λόγω δίκαιο απαγορεύει αυτού του είδους την ενημέρωση για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί επίσης να δίνει μεταγενέστερες εντολές καθ' όλη τη διάρκεια της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι εν λόγω εντολές είναι πάντοτε έγγραφες». (η υπογράμμιση δική μας). Στην κοινή γνωμοδότησή τους σχετικά με τα σχέδια των ΤΣΡ της Επιτροπής, το ΕΣΠΔ και ο ΕΕΠΔ συνέστησαν να συμπεριληφθεί η πλήρης διατύπωση του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) (προσθέτοντας έτσι μια αναφορά στην υποχρέωση του εκτελούντος την επεξεργασία να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας σχετικά με νομικές απαιτήσεις), προκειμένου να ενισχυθεί η συνοχή. Κοινή γνώμη ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ 1/2021 σχετικά με την εκτελεστική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία για τα θέματα που αναφέρονται στο άρθρο 28 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και στο άρθρο 29 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, παράγραφος 38. Η διατύπωση «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία» υπήρχε ήδη στο σχέδιο ΤΣΡ.

- Ρήτρα 7.8. στοιχείο α: «Κάθε διαβίβαση δεδομένων σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό από τον εκτελούντα την επεξεργασία πραγματοποιείται μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας ή προκειμένου να εκπληρωθεί ειδική απαίτηση του δικαίου της Ένωσης ή του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία και εκτελείται σύμφωνα με τους όρους του κεφαλαίου V του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 ή του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725.» Όσον αφορά τη ρήτρα 7.8 στοιχείο α), το ΕΣΠΔ και ο ΕΕΠΔ συνέστησαν τη συμπερίληψη αναφοράς στη δυνατότητα του εκτελούντος την επεξεργασία να προβαίνει σε διαβιβάσεις βάσει συγκεκριμένης απαίτησης σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία, η οποία δεν είχε αρχικά διευκρινιστεί στο σχέδιο των ΤΣΡ. Παράρτημα 2 της κοινής γνώμης ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ 1/2021, Παρατηρήσεις σχετικά με τη ρήτρα 7.7 στοιχείο α).

¹⁰⁸ Τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες της ΕΑ της Δανίας για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, ιδίως ρήτρες 4.1 και 8.2. Στη γνώμη 14/2019 του ΕΣΠΔ σχετικά με το σχέδιο Τυποποιημένων Συμβατικών Ρητρών που υποβλήθηκε από την εποπτική αρχή της Δανίας (άρθρο 28 παράγραφος 8 του ΓΚΠΔ), το ΕΣΠΔ συνέστησε να συμπεριληφθεί η διατύπωση του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια δικαίου.

τις σλοβενικές¹⁰⁹ και τις λιθουανικές¹¹⁰ εποπτικές αρχές για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 ΓΚΠΔ.

103. Εκτός από τη δέσμευση για επεξεργασία μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ περιλαμβάνει συνεπώς τρία βασικά στοιχεία: (α) κανόνα που διέπει τις περιπτώσεις στις οποίες μια νομική απαίτηση υποχρεώνει τον εκτελούντα την επεξεργασία να προβεί σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που δεν βασίζεται σε εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας, συνεπώς δεν γίνεται για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, β) την ανάγκη ενημέρωσης του υπευθύνου επεξεργασίας από τον εκτελούντα την επεξεργασία¹¹¹, και γ) την αναφορά στην εν λόγω νομική απαίτηση ως απορρέουσα από το δίκαιο της ΕΕ ή του κράτους μέλους.
104. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, ως γενική αρχή, οι συμβάσεις δεν μπορούν να υπερσχύουν του νόμου. Αυτό σημαίνει ότι ανεξάρτητα από το αν η ρήτρα του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ (*«εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία»*) περιλαμβάνεται σε μια σύμβαση δεν μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή νομικών απαιτήσεων οι οποίες δεν αποτελούν μέρος των συμβατικών απαιτήσεων ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, συγκρούονται με αυτές. Επιπλέον, σύμφωνα με τη γενική αρχή ότι μια σύμβαση δεν δημιουργεί υποχρεώσεις έναντι τρίτων, μια σύμβαση δεν μπορεί να δεσμεύει, για παράδειγμα, τις δημόσιες αρχές ενός κράτους μέλους ή μιας τρίτης χώρας¹¹².
105. Όλες οι συμβάσεις μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας και εκτελούντος την επεξεργασία πρέπει να αντιμετωπίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες ο εκτελών την επεξεργασία ενδέχεται να υποχρεωθεί από τη νομοθεσία να επεξεργαστεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πέραν των εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας. Επιπλέον, η υποχρέωση του εκτελούντος την επεξεργασία να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας πριν από την εκτέλεση μιας επεξεργασίας η οποία δεν βασίζεται στις εντολές του αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο της σύμβασης, το οποίο πρέπει επίσης να περιλαμβάνεται¹¹³.

¹⁰⁹ Τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες της σλοβενικής ΕΑ για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, ιδίως ρήτρες 3.1 και 7.2.

¹¹⁰ Τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες της λιθουανικής ΕΑ για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ, ιδίως ρήτρες 4.1, 22 και 23.

¹¹¹ Το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι, όταν το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους απαιτεί από τον εκτελούντα την επεξεργασία να επεξεργαστεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τότε *«ο εκτελών την επεξεργασία ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την εν λόγω νομική απαίτηση πριν από την επεξεργασία, εκτός εάν το εν λόγω δίκαιο απαγορεύει αυτού του είδους την ενημέρωση για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος»*.

¹¹² Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων περιλαμβάνουν διάφορες εγγυήσεις που απαιτούν από τον εξαγωγέα και τον εισαγωγέα να αξιολογούν τις υποχρεωτικές απαιτήσεις της νομοθεσίας μιας τρίτης χώρας πριν από τη διαβίβαση των δεδομένων, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν υπερβαίνουν όσα είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία (ρήτρα 14 στοιχεία α) έως δ)), απαιτούν από τον εισαγωγέα να ενημερώνει τον εξαγωγέα σε περίπτωση αλλαγών και ο τελευταίος να ενεργεί αναλόγως (ρήτρα 14 στοιχεία ε) και στ)) και επιβάλλουν στον εισαγωγέα υποχρεώσεις σε περίπτωση πρόσβασης από δημόσιες αρχές (ρήτρα 15). Βλέπε απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Schrems II, σκέψεις 125 και 141.

¹¹³ Στη γνωμοδότηση 18/2021 του ΕΣΠΔ σχετικά με το σχέδιο τυποποιημένων συμβατικών ρητρών που υπέβαλε η Λιθουανική ΑΕ (άρθρο 28 παράγραφος 8 του ΓΚΠΔ), το ΕΣΠΔ συνέστησε να συμπεριληφθεί το τελευταίο στοιχείο του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) στις ΤΣΡ (δηλαδή η υποχρέωση του εκτελούντος την επεξεργασία να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας σχετικά με την εφαρμοστέα νομική απαίτηση), γνωμοδότηση του ΕΣΠΔ 18/2021, παρ. 19.

106. Για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία εκτός του ΕΟΧ, η αναφορά στο δίκαιο της ΕΕ ή του κράτους μέλους ενδέχεται να μην είναι πολύ σημαντική, δεδομένου ότι ο εκτελών την επεξεργασία εκτός του ΕΟΧ υπόκειται μόνο κατ' εξαίρεση στις νομικές απαιτήσεις της ΕΕ ή του κράτους μέλους. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι οι ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις, οι οποίες προορίζονται να πληρούν –εκτός από τις απαιτήσεις του άρθρου 46 παράγραφος 1 και του άρθρου 46 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του ΓΚΠΔ– και τις απαιτήσεις του άρθρου 28 παράγραφοι 3 και 4 του ΓΚΠΔ¹¹⁴, δεν περιέχουν διατύπωση παρόμοια με τον όρο «εκτός εάν» ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, η απαίτηση να επεξεργάζονται οι εκτελούντες την επεξεργασία τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο κατόπιν καταγεγραμμένων εντολών του υπεύθυνου επεξεργασίας, εκτός εάν υποχρεούνται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους προβλέπεται ήδη έμμεσα στη ρήτρα 8.1 των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων.¹¹⁵ Επιπλέον, αυτό δεν σημαίνει ότι η υποχρέωση ενημέρωσης σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ δεν προβλέπεται, δεδομένου ότι οι ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων περιλαμβάνουν ρητά την ανάγκη ο εισαγωγέας δεδομένων να ενημερώνει τον εξαγωγέα δεδομένων εάν δεν είναι σε θέση να τηρήσει τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας¹¹⁶. Κατά συνέπεια, η

¹¹⁴ Βλ. αιτιολογική σκέψη 9 των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις «Όταν η επεξεργασία περιλαμβάνει διαβιβάσεις δεδομένων από υπευθύνους επεξεργασίας που υπόκεινται στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 σε εκτελούντες την επεξεργασία εκτός του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του ή από εκτελούντες την επεξεργασία που υπόκεινται στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 σε υπεργολάβους επεξεργασίας εκτός του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του, οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης θα πρέπει επίσης να επιτρέπουν την εκπλήρωση των απαιτήσεων του άρθρου 28 παράγραφοι 3 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679.»

¹¹⁵ Η ρήτρα 8 σχετικά με τις εγγυήσεις για την προστασία δεδομένων (Δεύτερη ενότητα: Διαβίβαση από υπεύθυνο επεξεργασίας προς εκτελούντα την επεξεργασία) αναφέρει στο τμήμα 8.1 – Εντολές:

«α) Ο εισαγωγέας των δεδομένων επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του εξαγωγέα των δεδομένων. Ο εξαγωγέας των δεδομένων μπορεί να παρέχει τις σχετικές εντολές καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης.

β) Ο εισαγωγέας των δεδομένων ενημερώνει αμέσως τον εξαγωγέα των δεδομένων σε περίπτωση που δεν είναι σε θέση να εκτελέσει τις εν λόγω εντολές».

Ομοίως, στην τρίτη ενότητα (Διαβίβαση από εκτελούντα την επεξεργασία προς εκτελούντα την επεξεργασία), η ρήτρα 8 σχετικά με τις εγγυήσεις για την προστασία δεδομένων αναφέρει στο τμήμα 8.1 - Εντολές:

«α) Ο εξαγωγέας των δεδομένων έχει ενημερώσει τον εισαγωγέα των δεδομένων ότι ενεργεί ως εκτελών την επεξεργασία κατόπιν εντολών του/των υπευθύνου/-ων επεξεργασίας, τις οποίες ο εξαγωγέας των δεδομένων θέτει στη διάθεση του εισαγωγέα των δεδομένων πριν από την επεξεργασία.

β) Ο εισαγωγέας των δεδομένων επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, όπως έχουν κοινοποιηθεί στον εισαγωγέα των δεδομένων από τον εξαγωγέα των δεδομένων και βάσει τυχόν συμπληρωματικών καταγεγραμμένων εντολών του εξαγωγέα των δεδομένων. Οι εν λόγω συμπληρωματικές εντολές δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εξαγωγέας των δεδομένων μπορεί να δώσει περαιτέρω καταγεγραμμένες εντολές σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης.

γ) Ο εισαγωγέας των δεδομένων ενημερώνει αμέσως τον εξαγωγέα των δεδομένων σε περίπτωση που δεν είναι σε θέση να εκτελέσει τις εν λόγω εντολές. Όταν ο εισαγωγέας των δεδομένων δεν είναι σε θέση να τηρήσει τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας, ο εξαγωγέας των δεδομένων ενημερώνει αμέσως σχετικά τον υπεύθυνο επεξεργασίας».

¹¹⁶ Εκτός από τη ρήτρα 8.1 (βλ. προηγούμενη υποσημείωση), η ρήτρα 14 ορίζει στο στοιχείο ε) ότι: «Ο εισαγωγέας των δεδομένων συμφωνεί να ενημερώνει αμέσως τον εξαγωγέα των δεδομένων σε περίπτωση που, αφού συμφωνήσει με τις παρούσες ρήτρες και για τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, έχει λόγους να πιστεύει ότι υπόκειται ή έχει καταστεί υποκείμενος σε νομοθεσία ή πρακτικές που δεν συνάδουν με τις απαιτήσεις της παραγράφου α), μεταξύ άλλων κατόπιν αλλαγής της νομοθεσίας στην τρίτη χώρα, ή σε μέτρο (όπως αίτημα κοινολόγησης) που υποδεικνύει εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας στην πράξη η οποία δεν συνάδει με τις

δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας όταν υπάρχει νομική απαίτηση επεξεργασίας (είτε αυτή απορρέει από το δίκαιο της ΕΕ ή του κράτους μέλους είτε από το δίκαιο τρίτης χώρας), προκύπτει από τις ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων χωρίς να χρησιμοποιείται η ακριβής διατύπωση «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία» του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ (στοιχείο γ) που αναφέρεται ανωτέρω).

107. Αυτό συνάδει με τον στόχο του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ να διασφαλίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνεται όταν ο εκτελών την επεξεργασία υποχρεούται από τον νόμο να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς αυτό να έχει ζητηθεί βάσει των εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας.
108. Υπό το πρίσμα της ανωτέρω ανάλυσης, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η συμπερίληψη, σε σύμβαση μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία¹¹⁷, της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία» (είτε κατά λέξη είτε με πολύ παρόμοιους όρους) συνιστάται θερμά, αλλά δεν απαιτείται αυστηρά προκειμένου να τηρούνται οι διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ. Η θέση αυτή δεν αποκλείει την ανάγκη να προβλέπεται στη σύμβαση η υποχρέωση ενημέρωσης του υπευθύνου επεξεργασίας όταν ο εκτελών την επεξεργασία υποχρεούται εκ του νόμου να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς να βασίζεται η επεξεργασία αυτή στις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ. Όταν είναι σαφές ότι υφίστανται νομικές απαιτήσεις της ΕΕ ή των κρατών μελών σχετικά με την επεξεργασία, η χρήση της διατύπωσης του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ θα βοηθούσε στην απόδειξη της συμμόρφωσης.
109. Το ΕΣΠΔ εξετάζει πλέον εάν μια σύμβαση, η οποία περιλαμβάνει μια ευρύτερη εξαίρεση που καλύπτει επίσης το δίκαιο τρίτης χώρας, όπως για παράδειγμα μια εξαίρεση από τη δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται», συνιστά καθαυτή παράβαση του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ.
110. Η διατύπωση αυτή, εάν δεν συνοδεύεται από περαιτέρω διευκρινίσεις, μπορεί να περιλαμβάνει δύο διακριτές καταστάσεις οι οποίες θα πρέπει να αναλύονται χωριστά υπό το πρίσμα του νομικού πλαισίου:
- η προβλεπόμενη νομική απαίτηση ή δεσμευτική διάταξη απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών (του ΕΟΧ).
 - η προβλεπόμενη νομική απαίτηση ή δεσμευτική διάταξη απορρέει από νόμους διαφορετικούς από το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών (του ΕΟΧ).

απαιτήσεις της παραγράφου α). [Για την τρίτη ενότητα: [Ο εξαγωγέας των δεδομένων διαβιβάζει τη γνωστοποίηση στον υπεύθυνο επεξεργασίας.]]»

¹¹⁷ Ειδικότερα, όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία βασίζονται στη δική τους σύμβαση επεξεργασίας, και όχι στις ΤΣΡ μεταξύ υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία της Επιτροπής, στις ΤΣΡ που εκδόθηκαν από τις ΕΑ για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ ή τις ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 109 και άρθρο 28 παράγραφο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679.

111. Η πρώτη περίπτωση εμπίπτει στις ρητές διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ, το οποίο ορίζει τη συμβατική δέσμευση του εκτελούντος την επεξεργασία να επεξεργάζεται μόνο κατόπιν καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία». Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το αν η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται εντός ή εκτός του ΕΟΧ.
112. Το δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του ΓΚΠΔ και των νομικών απαιτήσεων των κρατών μελών, αποτελούν μέρος της ίδιας συνταγματικής παράδοσης με τον ΓΚΠΔ, η οποία κατοχυρώνει την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως θεμελιώδες δικαίωμα, σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: **ΣΛΕΕ**) και το άρθρο 8, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: **Χάρτης**)¹¹⁸.
113. Όταν τα μέρη μπορούν να αποδείξουν, βάσει άλλων στοιχείων της σύμβασης ή των συμβάσεών τους, ότι μόνο αυτή η πρώτη κατάσταση καλύπτεται από τη φράση «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία», τότε η διατύπωση αυτή δεν έχει αντίκτυπο στις εγγυήσεις που παρέχονται βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ.
114. Θα υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση ή οι συμβάσεις των συμβαλλόμενων μερών υπερβαίνουν αυτή την πρώτη περίπτωση, γεγονός που σημαίνει ότι η αναφορά σε *δίκαιο ή δεσμευτική εντολή κρατικού φορέα* περιλαμβάνει νομικές απαιτήσεις/δεσμευτικές εντολές που απορρέουν από δίκαιο διαφορετικό από το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών (του ΕΟΧ) (δεύτερη περίπτωση).
115. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι οι απαιτήσεις για την επεξεργασία δεδομένων που βασίζονται σε νόμους διαφορετικούς από το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους (του ΕΟΧ) δεν αποτελούν μέρος της ίδιας συνταγματικής παράδοσης και δεν μπορούν να εκπληρωθούν αυτομάτως κατά τον ίδιο τρόπο με εκείνες βάσει της ενωσιακής έννομης τάξης (υπό το πρίσμα του άρθρου 44 του ΓΚΠΔ). Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ, οι όροι «νομική υποχρέωση», «δημόσιο συμφέρον» και «επίσημη αρχή» αναφέρονται στο δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών¹¹⁹. Ομοίως, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι το άρθρο 29 του ΓΚΠΔ σχετικά με την επεξεργασία υπό

¹¹⁸ Η αιτιολογική σκέψη 1 του ΓΚΠΔ παραπέμπει στο άρθρο 16 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ») και στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»). Το άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη προβλέπει ότι «Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.»

¹¹⁹ Το άρθρο 6 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι όταν η νομική βάση της επεξεργασίας είναι η συμμόρφωση με «έννομη υποχρέωση» (άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του ΓΚΠΔ) ή η «εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας» (άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του ΓΚΠΔ), αυτό αναφέρεται σε διατάξεις που προβλέπονται στο δίκαιο της Ένωσης ή στο δίκαιο κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας. Όσον αφορά το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ, στην αιτιολογική σκέψη 40 του ΓΚΠΔ διευκρινίζεται ότι όταν η νομική βάση για την επεξεργασία καθορίζεται σε νόμο, αυτό σημαίνει «είτε στον παρόντα κανονισμό είτε σε άλλη νομοθεσία της Ένωσης ή κράτους μέλους όπως αναφέρεται στον παρόντα κανονισμό». Το άρθρο 49 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι μόνο το δημόσια συμφέρον που αναγνωρίζονται στο δίκαιο της Ένωσης ή στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να οδηγήσουν στην εφαρμογή της εν λόγω παρέκκλισης.

την εποπτεία του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία προβλέπει ότι «[ο] εκτελών την επεξεργασία και κάθε πρόσωπο που ενεργεί υπό την εποπτεία του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, το οποίο έχει πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, επεξεργάζεται τα εν λόγω δεδομένα μόνον κατ' εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο από το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους». (η έμφαση δική μας)

116. Στο πλαίσιο των διαβιβάσεων, είναι προβλέψιμο ότι νομικές απαιτήσεις μπορεί να προκύψουν και από νομοθεσία διαφορετική από το δίκαιο της ΕΕ ή των κρατών μελών. Όταν πραγματοποιούνται διαβιβάσεις, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ εφαρμόζεται επιπλέον του άρθρου 28 του ΓΚΠΔ. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι, όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία εκτός του ΕΟΧ, το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ δεν εμποδίζει - κατ' αρχήν - τη συμπερίληψη, στη σύμβαση, διατάξεων που αφορούν τις απαιτήσεις του δικαίου τρίτης χώρας για την επεξεργασία των διαβιβαζόμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τέτοιες διατάξεις μπορούν να συμπεριληφθούν ιδίως για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ, ωστόσο η απλή συμπερίληψη των λέξεων «εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του νόμου ή δεσμευτικής εντολής κρατικού οργάνου» είναι εξαιρετικά απίθανο να αρκεί.
117. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι οι ΤΣΡ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων αφορούν ειδικά «Τοπική νομοθεσία και πρακτικές που επηρεάζουν τη συμμόρφωση με τις ρήτρες» (ρήτρα 14) και «Υποχρεώσεις του εισαγωγέα των δεδομένων σε περίπτωση πρόσβασης από δημόσιες αρχές» (ρήτρα 15). Πριν από την υπογραφή των ΤΣΡ, τα μέρη πρέπει να αξιολογούν κατά πόσον υπάρχουν τοπικοί νόμοι και πρακτικές που επηρεάζουν τη συμμόρφωση με τις ρήτρες (ρήτρα 14 των ΤΣΡ της Επιτροπής για διεθνείς διαβιβάσεις). Η ρήτρα 14 απαιτεί από τα μέρη να εγγυώνται ότι, εξ όσων γνωρίζουν, η νομοθεσία και οι πρακτικές στην τρίτη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος ο εισαγωγέας δεν τον εμποδίζουν να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του βάσει των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων, κατόπιν της αξιολόγησης, από τον εισαγωγέα, της εν λόγω νομοθεσίας και των πρακτικών, και απαιτεί από τον εισαγωγέα να ενημερώνει αμέσως τον εξαγωγέα για κάθε αλλαγή, οπότε είτε ο εξαγωγέας προσδιορίζει κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης είτε η ρήτρα 14 του επιτρέπει να αναστείλει τη διαβίβαση και ακόμη και να καταγγείλει τη σύμβαση. Η ρήτρα 15 επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις στον εισαγωγέα δεδομένων σε περίπτωση πρόσβασης από δημόσιες αρχές τρίτης χώρας. Καθορίζει ορισμένα μέτρα που πρέπει να λάβει ο εισαγωγέας των δεδομένων όταν λάβει γνώση για την πρόσβαση των δημόσιων αρχών τρίτων χωρών (είτε κατόπιν αιτήματος είτε απευθείας), με στόχο να διασφαλιστεί (σε τελική ανάλυση) ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνεται. Εκτός από την υποχρέωση ενημέρωσης του εξαγωγέα δεδομένων, ο εισαγωγέας έχει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση να ελέγχει τη νομιμότητα της αίτησης πρόσβασης και να τεκμηριώνει αυτή τη νομική εκτίμηση, καθώς και την υποχρέωση να αμφισβητήσει το αίτημα σε ορισμένες περιπτώσεις. Ο εξαγωγέας των δεδομένων — σε διαβούλευση με τον υπεύθυνο επεξεργασίας όταν ο εξαγωγέας των δεδομένων δεν είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας — θα είναι τότε σε θέση να λάβει τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής αναστολής της διαβίβασης ή του τερματισμού των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων. Το κατά πόσον τυχόν (περαιτέρω) διαβιβάσεις προς τις δημόσιες αρχές τρίτης χώρας συμμορφώνονται με τον ΓΚΠΔ θα εξαρτάται από κατά περίπτωση ανάλυση (μεταξύ άλλων από τη νομική βάση, την ευθύνη επεξεργασίας και τη συμμόρφωση με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ). Στο πλαίσιο της ενότητας 3 των ΤΣΡ της Επιτροπής για διεθνείς διαβιβάσεις (εκτελών την επεξεργασία προς εκτελούντα την επεξεργασία), ο εισαγωγέας/εκτελών την επεξεργασία έχει την υποχρέωση να θέσει τη νομική αξιολόγηση στη διάθεση του εξαγωγέα. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ παραπέμπει επίσης στα σημεία 88-89 και 106 ανωτέρω.

118. Επιπλέον, βάσει των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων, τόσο ο εξαγωγέας όσο και ο εισαγωγέας υποχρεούνται να βεβαιώνονται ότι η νομοθεσία της τρίτης χώρας προορισμού επιτρέπει στον εισαγωγέα να συμμορφώνεται με τις εν λόγω ΤΣΡ της Επιτροπής πριν από τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην εν λόγω τρίτη χώρα¹²⁰. Όταν ο εκτελών την επεξεργασία εξάγει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, η υποχρέωση αυτή βαρύνει επίσης τον υπεύθυνο επεξεργασίας (βλέπε επίσης τις παραγράφους 79 και επόμενες ανωτέρω).
119. Ομοίως, οι συστάσεις του υπευθύνου επεξεργασίας σχετικά με τους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες (ΔΕΚ) για τους εκτελούντες την επεξεργασία και τα σημεία αναφοράς καθορίζουν επίσης ένα σύνολο υποχρεώσεων σε περίπτωση που ένα μέλος των ΔΕΚ υπόκειται σε σύγκρουση μεταξύ της τοπικής νομοθεσίας του και των ΔΕΚ¹²¹ και/ή λαμβάνει αίτημα για κοινολόγηση δεδομένων από αρχή επιβολής του νόμου ή κρατικό φορέα ασφάλειας¹²². Ειδικότερα, οι συστάσεις 1/2022 του ΕΣΠΔ¹²³ αναφέρουν ότι οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες για τους υπευθύνους επεξεργασίας (ΔΕΚ-ΥΕ) θα πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρες σχετικά με την τοπική νομοθεσία και τις πρακτικές που επηρεάζουν τη συμμόρφωση με τους ΔΕΚ-ΥΕ (ενότητα 5.4.1), καθώς και τις υποχρεώσεις του εισαγωγέα των δεδομένων σε περίπτωση κυβερνητικών αιτημάτων πρόσβασης (ενότητα 5.4.2). Οι ΔΕΚ-ΥΕ μπορούν να λειτουργούν ως μέσο για τη διαβίβαση των δεδομένων σε εκτελούντες την επεξεργασία εντός ομίλου.
120. Στις περιπτώσεις που οι διαβιβάσεις καλύπτονται από αποφάσεις επάρκειας, η νομοθεσία σχετικά με την «πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας» είναι ένα από τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνει υπόψη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την αξιολόγηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2, στοιχείο α) του ΓΚΠΔ¹²⁴.

¹²⁰ Απόφαση του ΔΕΕ *Schrems II*, σκέψη 141. Βλέπε επίσης τις ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων, ρήτρα 14 α) έως δ).

¹²¹ Ενότητα 5.4.1 «Τοπική νομοθεσία και πρακτικές που επηρεάζουν τη συμμόρφωση με τους ΔΕΚ-ΥΕ», συστάσεις 1/2022 του ΕΣΠΔ σχετικά με την αίτηση έγκρισης και τα στοιχεία και τις αρχές που πρέπει να περιέχονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες για τους υπευθύνους επεξεργασίας (άρθρο 47 του ΓΚΠΔ). Ενότητα 6.3 «Ανάγκη διαφάνειας όταν εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει στον όμιλο να συμμορφωθεί προς τους ΔΕΚ», Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, Έγγραφο εργασίας για την κατάρτιση πίνακα με τα στοιχεία και τις αρχές που πρέπει να περιέχονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, WP 257, αναθ. 01, που εγκρίθηκε από το ΕΣΠΔ στις 25 Μαΐου 2018.

¹²² Ενότητα 5.4.2 «Υποχρεώσεις του εισαγωγέα των δεδομένων σε περίπτωση κυβερνητικών αιτημάτων πρόσβασης», Συστάσεις 1/2022 του ΕΣΠΔ σχετικά με την αίτηση έγκρισης και τα στοιχεία και τις αρχές που πρέπει να περιέχονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες για τους υπευθύνους επεξεργασίας (άρθρο 47 του ΓΚΠΔ)· βλ. επίσης ενότητα 6.3 «Ανάγκη διαφάνειας όταν εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει στον όμιλο να συμμορφωθεί προς τους ΔΕΚ», Έγγραφο εργασίας για την κατάρτιση πίνακα με τα στοιχεία και τις αρχές που πρέπει να περιέχονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, WP 257, αναθ. 01.

¹²³ Συστάσεις 1/2022 του ΕΣΠΔ σχετικά με την αίτηση έγκρισης και τα στοιχεία και τις αρχές που πρέπει να περιέχονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες για τους υπευθύνους επεξεργασίας (άρθρο 47 του ΓΚΠΔ)

¹²⁴ Το ΔΕΕ εξέτασε αυτό το στοιχείο στις αποφάσεις *Schrems I* και *Schrems II*. Απόφαση ΔΕΕ, της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Maximilian Schrems κατά Data Protection Commissioner*, (εφεξής «απόφαση ΔΕΕ *Schrems I*»), υπόθεση C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, σκέψη 91 και επ. Απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση *Schrems II*, σκέψεις 141, 174-177, 187-189.

121. Αυτό που έχουν κοινό οι αποφάσεις περί επάρκειας ¹²⁵, οι ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων¹²⁶ και οι συστάσεις και τα σημεία αναφοράς για τους ΔΕΚ¹²⁷ είναι η κατανόηση ότι οι νόμοι και οι πρακτικές μιας τρίτης χώρας, που σέβονται, επί της ουσίας, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στη ΣΛΕΕ, τον Χάρτη και τον ΓΚΠΔ και δεν υπερβαίνουν τα αναγκαία και αναλογικά σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διασφάλιση ενός από τους στόχους που απαριθμούνται στο άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ, δεν θα υπονομεύουν το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζεται από τον ΓΚΠΔ ¹²⁸. Για τον λόγο αυτό, οι ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων¹²⁹ και οι συστάσεις και τα σημεία αναφοράς για τους ΔΕΚ¹³⁰ περιλαμβάνουν διατάξεις που έχουν διαφορετικές συνέπειες αναλόγως του εάν η νομοθεσία και οι πρακτικές υπονομεύουν το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζει ο ΓΚΠΔ. Οι συμβάσεις ad hoc που βασίζονται στο άρθρο 46 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ θα πρέπει επίσης να περιέχουν παρόμοιες διατάξεις¹³¹.
122. Από τα ανωτέρω προκύπτει σαφώς ότι, όταν οι νόμοι της τρίτης χώρας απαιτούν από τον εκτελούντα την επεξεργασία να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς αυτό να έχει ζητηθεί βάσει των εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, το επίπεδο προστασίας που κατοχυρώνεται στον ΓΚΠΔ θα τηρείται μόνο εάν οι εν λόγω νόμοι πληρούν τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να εφαρμόζει συμπληρωματικά μέτρα σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις και η σύμβαση θα πρέπει να διασφαλίζει την τήρηση των εν λόγω προϋποθέσεων.
123. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν ο εκτελών την επεξεργασία επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εντός του ΕΟΧ, μπορεί να εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία τρίτης χώρας. Το ΕΣΠΔ

¹²⁵Βλ. άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχείο α), το οποίο ορίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει υπόψη «το κράτος δικαίου, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τη σχετική νομοθεσία, τόσο τη γενική όσο και την τομεακή, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την άμυνα, την εθνική ασφάλεια και το ποινικό δίκαιο και την πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας, τους κανόνες περί προστασίας δεδομένων, τους επαγγελματικούς κανόνες και τα μέτρα ασφάλειας, περιλαμβανομένων των κανόνων για τις περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε άλλη χώρα ή διεθνή οργανισμό που τηρούνται στη συγκεκριμένη τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό, νομολογία, καθώς και ουσιαστικά και εκτελεστά δικαιώματα υποκειμένων των δεδομένων και αποτελεσματικά διοικητικά και δικαστικά μέσα προσφυγής για τα υποκείμενα των δεδομένων των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται». Βλ. επίσης Ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, Σημεία αναφοράς για την επάρκεια, WP 254 rev.01, που εκδόθηκαν στις 6 Φεβρουαρίου 2018 και εγκρίθηκαν από το ΕΣΠΔ στις 25 Μαΐου 2018. Η έννοια του «επαρκούς επιπέδου προστασίας» αναπτύχθηκε περαιτέρω από το ΔΕΕ στην απόφασή του στην υπόθεση Schrems I (σκέψεις 73 και 74) και στην απόφαση Schrems II (σκέψη 94).

¹²⁶ Ρήτρα 14.α των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων.

¹²⁷ Αυτό αναφέρεται ρητά στις συστάσεις 1/2022 του ΕΣΠΔ (συστάσεις ΔΕΚ-ΥΕ), έκδοση 2.1, στα σημεία 5.4.1 και 5.4.2. Το ίδιο σκεπτικό διέπει εμμέσως την ενότητα 6.3 «Ανάγκη διαφάνειας όταν η εθνική νομοθεσία εμποδίζει τον όμιλο να συμμορφωθεί με τους ΔΕΚ» του εγγράφου εργασίας της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, «Έγγραφο εργασίας για την κατάρτιση πίνακα των στοιχείων και αρχών που πρέπει να περιλαμβάνονται στους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες για εκτελούντες την επεξεργασία», WP 257 αναθ. 01, το οποίο εγκρίθηκε από το ΕΣΠΔ στις 25 Μαΐου 2018.

¹²⁸ Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τα μέτρα που συμπληρώνουν τα εργαλεία διαβίβασης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με το επίπεδο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ΕΕ, έκδοση 2.0, παράγραφος 38, και συστάσεις 02/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Βασικές Εγγυήσεις για τα μέτρα παρακολούθησης, παράγραφοι 22 και 24.

¹²⁹ Ρήτρα 14 των ΤΣΡ της Επιτροπής για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων.

¹³⁰ Βλέπε υποσημείωση 127.

¹³¹ Βλέπε Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τα μέτρα που συμπληρώνουν τα εργαλεία διαβίβασης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με το επίπεδο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ΕΕ, έκδοση 2.0, παράγραφος 66

υπογραμμίζει ότι η προσθήκη στη σύμβαση μιας αναφοράς στο δίκαιο τρίτης χώρας δεν απαλλάσσει τον εκτελούντα την επεξεργασία από τις υποχρεώσεις του βάσει του ΓΚΠΔ.

124. Υπό το πρίσμα της ανωτέρω ανάλυσης, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η συμπερίληψη διατύπωσης παρόμοιας με τη διατύπωση *unless required to do so by law or binding order of a governmental body*» (εκτός εάν απαιτείται από τον νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού οργάνου) αποτελεί προνόμιο της συμβατικής ελευθερίας των μερών και δεν παραβιάζει το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ καθεαυτό. Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη της υποχρέωσης συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ κάθε φορά που υποβάλλονται σε επεξεργασία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Επιπλέον, η εν λόγω ρήτρα δεν απαλλάσσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία από τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει του ΓΚΠΔ, ιδίως όσον αφορά τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον υπεύθυνο επεξεργασίας και —κατά περίπτωση— τους όρους για τη διεθνή διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας.¹³²
125. Τέλος, στο αίτημα τίθεται μια συμπληρωματική ερώτηση:
- Εάν η απάντηση στο ερώτημα 2α είναι αρνητική, θα πρέπει μια τέτοια διευρυμένη εξαίρεση να ερμηνεύεται ως καταγεγραμμένη εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 28, παράγραφος 3, στοιχείο α) του ΓΚΠΔ;
126. Με βάση την απάντηση που δόθηκε ανωτέρω, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται το εναπομένον ερώτημα ως το κατά πόσον τα μέρη μπορούν να ισχυριστούν ότι η διατύπωση «εκτός εάν απαιτείται από το νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού οργάνου» (είτε αυτολεξεί είτε με πολύ παρόμοιους όρους) στη σύμβασή τους πρέπει να ερμηνευθεί ως καταγεγραμμένη εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ.
127. Το ΕΣΠΔ εξετάζει κατ' αρχάς αν το επιχείρημα αυτό είναι βάσιμο όταν η νομική απαίτηση ή η δεσμευτική εντολή απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους (του ΕΟΧ).
128. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η έννοια των «εντολών», όπως προβλέπονται στο άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ, αφορά ειδικά τον υπεύθυνο επεξεργασίας που καθορίζει ποια επεξεργασία δεδομένων αναμένεται να κάνει ο εκτελών την επεξεργασία για λογαριασμό του και πώς¹³³. Κάθε διάταξη, την οποία περιλαμβάνει ο υπεύθυνος επεξεργασίας στη σύμβαση με τον πάροχο υπηρεσιών / εκτελούντα την επεξεργασία και η οποία δεν συνιστά αίτημα για τη διενέργεια επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, δεν θεωρείται εντολή ούτε κατά την έννοια του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ. Επιπλέον, οι εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας θα πρέπει να είναι επαρκώς ακριβείς ώστε να καλύπτουν μια συγκεκριμένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πράγμα που δεν συμβαίνει με την εν λόγω διατύπωση. Επιπλέον, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να είναι πάντοτε σε θέση - και νομικά υποχρεωμένος στον βαθμό που η εντολή επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας παραβιάζει τον ΓΚΠΔ - να ανακαλέσει την εν λόγω εντολή. Ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει στη συνέχεια να συμμορφωθεί με την ανάκληση της εντολής του υπευθύνου επεξεργασίας και να διακόψει την επεξεργασία.

¹³² Ειδικότερα, όσον αφορά την επεξεργασία εκτός του ΕΟΧ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να διασφαλίζει ότι μόνο το δίκαιο τρίτης χώρας που διασφαλίζει ένα ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας μπορεί να προβλέπει επεξεργασία από τον εκτελούντα την επεξεργασία. Βλέπε επίσης τις παραγράφους 116 - 122 ανωτέρω.

¹³³ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 116.

129. Παρέχοντας εντολές στον εκτελούντα την επεξεργασία, ο υπεύθυνος επεξεργασίας καθορίζει στην πράξη τους σκοπούς και τα μέσα επεξεργασίας των δεδομένων, ασκώντας ιδίως επιρροή στα βασικά στοιχεία της επεξεργασίας¹³⁴. Κατ' αρχήν, η επιρροή του υπευθύνου επεξεργασίας στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παύει όταν η νομοθεσία της ΕΕ ή κράτους μέλους προβλέπει απαιτήσεις για την εκτέλεση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον εκτελούντα την επεξεργασία, τις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι σε θέση να επηρεάσει ή να διακόψει¹³⁵. Παρότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να υπενθυμίζει στον εκτελούντα την επεξεργασία να συμμορφώνεται με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους, αυτό δεν μπορεί να νοείται ως εντολή κατά την έννοια του άρθρου 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ¹³⁶. Ο ίδιος ο ΓΚΠΔ αναγνωρίζει αυτή την κατάσταση, επισημαίνοντας ακριβώς ότι ο εκτελών την επεξεργασία πρέπει να διενεργεί επεξεργασία μόνο κατόπιν καταγεγραμμένης εντολής του υπευθύνου επεξεργασίας, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία (άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) ΓΚΠΔ), και πρέπει να ενημερώνει αμέσως τον υπεύθυνο επεξεργασίας εάν μια εντολή παραβιάζει τον ΓΚΠΔ (άρθρο 28 παράγραφος 3 τελευταίο εδάφιο του ΓΚΠΔ).
130. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι το παραπάνω σκεπτικό ισχύει επίσης όταν η νομική απαίτηση ή η δεσμευτική εντολή απορρέει από το δίκαιο τρίτης χώρας. Στην περίπτωση αυτή, η επίμαχη νομοθεσία περιορίζει την επιρροή που μπορεί να ασκεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας στην επεξεργασία των δεδομένων.
131. Πέραν των ανωτέρω, μια ρήτρα σύμφωνα με την οποία ο εκτελών την επεξεργασία δεσμεύεται να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, εκτός εάν αυτό απαιτείται από τον νόμο ή από δεσμευτική εντολή κυβερνητικού φορέα, ορίζει καθεαυτή ότι η επεξεργασία κατόπιν εντολής του υπευθύνου επεξεργασίας είναι ο κανόνας, ενώ η εξαίρεση ισχύει ακριβώς για την επεξεργασία που δεν πραγματοποιείται κατόπιν εντολής του υπευθύνου επεξεργασίας (όπως φαίνεται από τη φράση «εκτός εάν»). Επιπλέον, ο εκτελών την επεξεργασία εξακολουθεί να είναι αυτός που αποφασίζει κατά πόσον συμμορφώνεται με το νομικό αίτημα ή τη δεσμευτική εντολή στην οποία υπόκειται ή αν θα αντιμετωπίσει τις νομικές συνέπειες της μη συμμόρφωσης.
132. Σε αυτή τη βάση, το ΕΣΠΔ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διατύπωση «εκτός εάν απαιτείται από το νόμο ή από δεσμευτική εντολή κρατικού οργάνου» (είτε αυτολεξεί είτε με πολύ παρόμοιους όρους) δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως καταγεγραμμένη εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παραμένει υπεύθυνος ώστε να διασφαλίζει ότι ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο με βάση τις καταγεγραμμένες εντολές του. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει στις περιπτώσεις όπου η επεξεργασία καθίσταται υποχρεωτική από το δίκαιο της ΕΕ ή του κράτους μέλους ή, όσον αφορά επεξεργασία

¹³⁴ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ, παράγραφος 20.

¹³⁵ Εν προκειμένω, το άρθρο 4 παράγραφος 7 του ΓΚΠΔ ορίζει ότι όταν οι σκοποί και ο τρόπος επεξεργασίας καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους. Βλέπε απόφαση του ΔΕΕ της 11ης Ιανουαρίου 2024, *Βελγικό κράτος (Données traitées par un journal officiel)*, υπόθεση C-231/22, ECLI:EU:C:2024:7, σκέψεις 28-30, 35 και 39- ΕΣΠΔ Κατευθυντήριες γραμμές 07/2020, παράγραφοι 22-24.

¹³⁶ Αντιθέτως, μια τέτοια υπενθύμιση θεωρείται η θέση σε εφαρμογή, από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, συμβατικών εγγυήσεων για να διασφαλίσει ότι η επεξεργασία που γίνεται για λογαριασμό του θα συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ και θα διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων.

εκτός του ΕΟΧ, απαιτείται από το δίκαιο τρίτης χώρας στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία (υπεργολάβος επεξεργασίας) και το οποίο εξασφαλίζει ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας.

Για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Η πρόεδρος

(Anu Talus)